

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 12 - 13 stycznia 2018 roku na kierunku

Finanse i rachunkowość

prowadzonym

na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	10
Dobre praktyki	10
Zalecenia	10
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	11
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	19
Dobre praktyki	21
Zalecenia	21
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	21
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	21
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	28
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Dobre praktyki	30
Zalecenia	30
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	32
Dobre praktyki	32

Zalecenia	32
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	34
Dobre praktyki	34
Zalecenia	34
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	34
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	39
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	39
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Stefan Wrzosek – członek PKA
2. prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
3. dr Maria Gabrysowa – ekspert PKA ds. międzynarodowych
4. mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Agnieszka Kowalczyk – ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Wizytacja na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na kierunku *finanse i rachunkowość* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny obowiązującą w Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, przedstawicielami Kół Naukowych, Biura Karier oraz Biura Osób Niepełnosprawnych, z osobami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed zakończeniem wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Finanse i rachunkowość	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne / niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	Dziedzina nauk ekonomicznych Dyscyplina: finanse, ekonomia, nauki o zarządzaniu	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia: 6 semestrów – 180 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Studia I stopnia: - Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw, - Finanse i rachunkowość jednostek sektora publicznego	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia: Licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	Studia I stopnia: 13	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	174	118
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1989	1002

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kierunek *Finanse i rachunkowość* bezpośrednio wpisuje się w misję i strategię UJK w Kielcach. Misją Uniwersytetu jest prowadzenie wyspecjalizowanych badań naukowych i wszechstronnej działalności edukacyjnej - z uwzględnieniem i poszanowaniem zasad humanizmu, demokracji i tolerancji. Idea poszukiwania prawdy, stanowiąca fundament funkcjonowania społeczności akademickiej, winna się wpisywać w przestrzeń wolności badań naukowych i studiów.

Strategia rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020 określa pięć następujących priorytetów: Nauka – Edukacja – Baza – Otoczenie – Zarządzanie. Priorytet 2. *Edukacja – wysoka jakość i różnorodna oferta kształcenia* wskazuje, że Uniwersytet Jana Kochanowskiego, jako jedyny uniwersytet w regionie świętokrzyskim, gwarantuje optymalne warunki studiowania i różnorodną ofertę kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ścisłych, medycznych oraz sztuki.

Poprzez stworzenie systemu transmisji wiedzy praktycznej do programów kształcenia (dedykowane specjalności) i prowadzenia działań dydaktycznych zmierzających do osiągnięcia stanu, w którym studenci będą dysponować wiedzą, umiejętnościami oraz sprecyzowanymi oczekiwaniami co do swojej kariery zawodowej, kierunek *Finanse i rachunkowość* wpisuje się w obszar działań strategicznych określonych w strategii Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania. Ogólne cele kształcenia oraz sylwetka absolwenta to: zaangażowane studentów i kadry dydaktycznej oraz absolwentów w tworzenie środowiska społecznego wzmacniającego kompetencje strategiczne, wyzwalanie skutecznych zachowań społecznych, organizatorskich i przedsiębiorczych wśród studentów, propagowanie etycznych i skutecznych wzorów zachowań menedżerskich.

Studia na kierunku *Finanse i rachunkowość* wpisują się w te podstawowe cele, ze względu na wyjątkowo nowoczesny i multidyscyplinarny program, umiejętnie łączący w sobie działania dydaktyczne i naukowe. Oferowane specjalności odpowiadają potrzebom pracodawców i wymogom rynku pracy. Nauczyciele akademicy, w tym stanowiący minimum kadrowe, legitymują się znaczącym dorobkiem naukowym, co potwierdzają ich publikacje, aktywny udział w międzynarodowej wymianie myśli naukowej podczas uczestnictwa w konferencjach oraz sukcesy w zdobywaniu grantów na realizację projektów badawczych NCN, współfinansowanych z funduszy UE (m.in. z PO – Kapitał Ludzki) oraz ze środków regionalnych (m.in. z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013).

Uchwałą nr 20/2014 Senat wyraził zgodę na utworzenie kierunku studiów *Finanse i rachunkowość* i określił kierunkowe efekty kształcenia dla profilu ogólnoakademickiego. Koncepcja nauczania na kierunku *Finanse i rachunkowość* przez lata ewoluowała, głównie w związku z prowadzeniem aktualnych badań naukowych oraz diagnozą rynku pracy. Ostateczny kształt programu nauczania na kierunku *Finanse i rachunkowość* został wypracowany przez

Radę Programową Kierunku. Program studiów jest corocznie modyfikowany. Konieczność dostosowania profilu kształcenia do wymogów prawa spowodowała, że przygotowano program kształcenia dla profilu praktycznego (Uchwała Senatu nr 59/2017 z dnia 25 maja 2017 r.) i rozpoczęto kształcenie na tym profilu.

Na kierunku studiów *Finanse i rachunkowość* kształcenie oparte jest na obszarze badawczym dyscypliny finanse, ale odnosi się też do dyscyplin wspomagających takich jak: ekonomia i nauki o zarządzaniu. Łączy je przedmiot badania – procesy społeczne w uporządkowanej zbiorowości jednostek ludzkich oraz wyróżnionych relacji i powiązań, wraz z dążeniem tych zbiorowości do osiągania określonych atrybutów (np. wartości ekonomicznych). Kształcenie na kierunku wymaga także posiłkowania się, ale w bardzo ograniczonym stopniu, wiedzą z zakresu nauk społecznych, ścisłych (np. matematyką), technicznych (np. informatyka) i wiedzą z innych obszarów kształcenia. W koncepcji kształcenia istotne jest ściśle powiązanie kształcenia na kierunku *Finanse i rachunkowość* z badaniami podstawowymi prowadzonymi przez pracowników Wydziału, szczególnie tych, którzy tworzą minimum kadrowe oraz prowadzą zajęcia na kierunku. Absolwent kierunku jest przygotowany do pracy w charakterze specjalisty na stanowiskach finansowo-księgowych, jak również uwzględnia specyfikę województwa, w którym większość tych stanowisk tworzą małe i średnie przedsiębiorstwa oraz samozatrudnienie. Prowadzone specjalności w ramach kierunku studiów *Finanse i rachunkowość* odpowiadają również potrzebom pracodawców i wymogom rynku pracy. Dzięki teoretyczno-praktycznej wiedzy z zakresu finansów student potrafi rozpoznawać, diagnozować i rozwiązywać problemy gospodarowania zasobami organizacji. Metody kształcenia dostosowane są do twórczego rozwijania wiedzy oraz zaspokajania zapotrzebowania na kadry kierownicze i specjalistyczne. Po ukończeniu kierunku *Finanse i rachunkowość* absolwent jest przygotowany do pracy na stanowiskach finansowo-księgowych w przedsiębiorstwie lub jednostkach samorządowych. Zdobyte umiejętności i wiedza w zakresie języków obcych pozwalają też na pracę w organizacjach międzynarodowych, w różnych instytucjach Unii Europejskiej. Profil absolwenta kształtuje się na podstawie oferowanego wyboru specjalności oraz przedmiotów swobodnego wyboru.

1.2.

Pracownicy Wydziału prowadzą działalność naukowo-badawczą indywidualnie i w zespołach badawczych. Tematyka badań naukowych pracowników realizujących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku skupia się głównie wokół takich problemów jak:

- finanse publiczne,
- zarządzanie finansami przedsiębiorstwa,
- analiza ekonomiczna przedsiębiorstw,
- ekonomika opodatkowania podmiotów gospodarczych,
- rachunkowość: finansowa, podatkowa, zarządcza i międzynarodowa,
- rachunek kosztów,
- koszty transakcyjne,
- controlling w zarządzaniu,
- funkcjonowanie pieniądza cyfrowego w środowisku gospodarczym, społecznym i technicznym,
- rynek ubezpieczeń gospodarczych.

Obszary prowadzonych badań dotyczą głównie gospodarki województwa świętokrzyskiego, przedsiębiorców oraz administracji publicznej w zakresie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu. Z tego też względu pracownicy

Instytutu ściśle współpracują z administracją samorządową i rządową województwa prowadząc wspólnie z jej przedstawicielami badania, których wyniki wykorzystywane są do kreowania rozwoju gospodarczego regionu świętokrzyskiego.

W latach 2012-2017 pracownicy Instytutu prowadzili i prowadzą badania naukowe w obszarze nauk ekonomicznych w ramach dofinansowania przez MNiSW oraz NCN (aktualnie realizowany jest 1 projekt). Pracownicy czynnie uczestniczą w konferencjach naukowych o zasięgu międzynarodowym i ogólnopolskim, prezentując w tym zakresie swoje osiągnięcia naukowe. Kadra dydaktyczna bierze także udział w specjalistycznych sympozjach i seminariach naukowych organizowanych w Instytucie Zarządzania. W latach 2013-2016 zorganizowano łącznie 28 konferencji poświęconych rozwojowi organizacji, efektywności organizacji oraz konkurencyjności regionu i przedsiębiorstw o zasięgu międzynarodowym (9 konferencji) i krajowym (19 konferencji).

Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania wydaje periodyk naukowy: *Studia i Materiały „Miscellanea Oeconomicae”*. Czasopismo w 2015 r. w ramach oceny czasopism naukowych otrzymało 9 punktów (lista czasopism punktowanych B).

W 2008 roku Wydział uzyskał prawo do nadawania stopnia naukowego doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce. W ostatniej ocenie parametrycznej z 2017 roku Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania w grupie jednostek HS1SP (nauki społeczne) otrzymał kategorię B.

Współpraca naukowa Instytutu z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz interesariuszami zewnętrznymi w sposób znaczący wpływa na koncepcję kształcenia, określanie efektów kształcenia i programów studiów na kierunku *Finanse i rachunkowość*.

1.3.Efekty kształcenia

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku *Finanse i rachunkowość* o profilu ogólnoakademickim na poziomie studiów I stopnia prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej zostały określone na mocy Uchwały Nr 20/2014 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny finanse jako podstawowej oraz ekonomii i nauk o zarządzaniu, jako dyscyplin uzupełniających.

Przyjęto 19 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 17 w zakresie umiejętności oraz 7 w zakresie kompetencji społecznych. Wskazano odniesienia każdego z efektów kierunkowych do jednego bądź kilku efektów obszarowych. Wskazując odniesienia wykorzystano przy tym wszystkie efekty obszarowe w każdym z trzech zakresów przyjęte dla studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim w obszarze nauk społecznych.

W kartach przedmiotów zostały określone przedmiotowe efekty kształcenia. Dla każdego z trzech zakresów – wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych – przyjęto po kilka efektów. Dla każdego z efektów przedmiotowych wskazano odniesienia do odpowiednich efektów kierunkowych oraz efektów obszarowych. Podano również w skali trzystopniowej stopień nasycenia efektu kierunkowego.

Sporządzona została także matryca ujmująca wszystkie efekty kierunkowe oraz moduły i wchodzące w ich skład przedmioty ujęte w planie studiów. Uwzględniono w szczególności realizację efektów kierunkowych w ramach praktyk zawodowych. W tablicy tej określono w ramach jakich przedmiotów realizowane są poszczególne efekty. Także w tym przypadku w skali trzystopniowej określono stopień nasycenia efektu kierunkowego.

W zbiorze efektów kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku *Finanse i rachunkowość* jednostka wyodrębniła efekty kształcenia związane z przekazywaniem

pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do przygotowania studentów do prowadzenia działalności badawczej. Wskazano 10 efektów w zakresie wiedzy, 10 w zakresie umiejętności i 4 w zakresie kompetencji społecznych. Efekty te realizowane są w ramach 1 przedmiotu ogólnouczelnianego, 14 podstawowych i kierunkowych, 4 przedmiotów specjalnościowych, 1 przedmiotu fakultatywnego oraz seminarium dyplomowego. Zostały do nich przypisane łącznie 92-94, w zależności od specjalności, punkty ECTS.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w sposób zrozumiały, z zastosowaniem terminologii właściwej dla dziedziny nauk i dyscypliny naukowej, do której zostały one przyporządkowane.

W zbiorze efektów kierunkowych przyjętych dla ocenianego kierunku studiów ujęte zostały efekty w zakresie wiedzy i umiejętności dotyczące znajomości języka obcego (FiR1A_W19 Zna język obcy, zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz FiR1A_U12 Ma umiejętności językowe, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego).

Efekty kształcenia dla kierunku *Finanse i rachunkowość* są jednakowe dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z efektami kształcenia określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla obszaru nauk społecznych w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego, do którego został przyporządkowany kierunek. Dobór jako dyscyplin uzupełniających nauk o zarządzaniu i ekonomii jest merytorycznie właściwy. Liczba efektów kierunkowych jest większa niż liczba efektów obszarowych, co pozwoliło na ich odpowiednie uszczegółowienie. Efekty kierunkowe znajdują przy tym odniesienia do wszystkich efektów obszarowych.

Przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia i są spójne z efektami kierunkowymi. Spójność ta została wskazana w kartach przedmiotu oraz matrycy efektów kształcenia opracowanej dla ocenianego kierunku studiów.

W zbiorze efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów uwzględnione zostały w wymaganym zakresie efekty kierunkowe i przedmiotowe związane z pogłębioną wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi dla prowadzenia działalności badawczej w dyscyplinach nauki, do których został przyporządkowany kierunek. Realizacja tych efektów pozwala na przygotowanie studentów do prowadzenia działalności badawczej.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane są w sposób przystępny, z zastosowaniem terminologii odpowiadającej dyscyplinom nauki, do których przyporządkowano kierunek studiów. Sposób ich sformułowania pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia realizacji każdego z efektów.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są takie same dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Plan studiów na kierunku *Finanse i rachunkowość* ujmuje realizowane przedmioty w pięć modułów: ogólnouczelniany, podstawowy/kierunkowy, dyplomowy, specjalnościowy i fakultatywny. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia na moduł ogólnouczelniany (10 przedmiotów, w tym język obcy 120 godzin) przypada łącznie 319 godzin zajęć z bezpośrednim udziałem studenta i nauczyciela akademickiego, a całkowity nakład pracy studenta wynosi 499 godzin i odpowiada mu 18 punktów ECTS. Moduł określony jako podstawowy/kierunkowy składa się z 25 przedmiotów, łącznie obejmuje 1020 godzin zajęć kontaktowych, szacowany całkowity nakład pracy studenta wynosi 2425, liczba punktów ECTS 97. Na moduł dyplomowy przewidziano 90 godzin kontaktowych, 375 nakładu pracy studenta i 15 punktów ECTS. Na ocenianym kierunku studiów oferowane są dwie specjalności: *Finanse i rachunkowość przedsiębiorstw* oraz *Finanse i rachunkowość jednostek sektora publicznego*. Dla każdej specjalności przewidziano 520 godzin zajęć dydaktycznych, 1175-1185 nakładu pracy całkowitej studenta i 47 ECTS. Wykłady fakultatywne mają łączny wymiar 80 godzin, 150 godzin nakładu pracy studenta i 6 ECTS.

Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia na moduł ogólnouczelniany (10 przedmiotów, w tym język obcy 120 godzin) przypada łącznie 179 godzin zajęć z bezpośrednim udziałem studenta i nauczyciela akademickiego, a całkowity nakład pracy studenta wynosi 484 godzin i odpowiada mu 18 punktów ECTS. Moduł określony jako podstawowy/kierunkowy składa się z 25 przedmiotów, łącznie obejmuje 460 godzin zajęć kontaktowych, szacowany całkowity nakład pracy studenta wynosi 2425, liczba punktów ECTS 97. Na moduł dyplomowy przewidziano 45 godzin kontaktowych, 375 nakładu pracy studenta i 15 punktów ECTS. Na ocenianym kierunku studiów oferowane są te same dwie specjalności co na studiach stacjonarnych. Dla każdej specjalności przewidziano 304 godziny zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studenta, 1175-1185 nakładu pracy całkowitej studenta i 47 ECTS. Wykłady fakultatywne mają łączny wymiar 28 godzin, 150 godzin nakładu pracy studenta i 6 ECTS.

Sekwencja zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych jest taka sama. Przedmioty z modułu ogólnouczelnianego prowadzone są przez pierwsze dwa semestry, przy czym język obcy przez cztery, przedmioty z modułu podstawowego/kierunkowego przez wszystkie semestry, z największym nasileniem w trzech pierwszych semestrach, przedmioty z modułu specjalnościowego w semestrach 4-6, przedmioty z modułu moduł fakultatywnego w semestrze 5 a seminarium dyplomowe od semestru czwartego.

Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia na zajęcia prowadzone w formie wykładów przypada łącznie 899 godzin, a na zajęcia w formie ćwiczeń 930. Na studiach niestacjonarnych wykłady realizowane są w wymiarze 393 godzin a ćwiczenia 449 godzin. Zestawienie to nie obejmuje praktyki zawodowej w wymiarze 160 godzin dla obydwu form studiów. Zdecydowana większość zajęć z przedmiotów podstawowych i kierunkowych (23 na 25) realizowana jest zarówno w formie wykładu i ćwiczeń. W obydwu formach realizowane są wszystkie przedmioty specjalnościowe i fakultatywne.

Liczebność grup wykładowych na studiach stacjonarnych wynosi 68-88 osób, a na studiach niestacjonarnych 38-75. Liczebność grup ćwiczeniowych dla obydwu form studiów zawiera się w granicach 19-25 osób. Natomiast seminaria dyplomowe prowadzone są w grupach liczących 12-14 studentów.

Na kierunku *Finanse i Rachunkowość* praktyki są realizowane na drugim roku, w czwartym semestrze i odbywają się w okresie wakacyjnym nie później niż do 15 września. Ich wymiar wynosi 160 godzin. Przyporządkowano im 6 punktów ECTS - zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Stanowią one integralną część planu studiów oraz procesu kształcenia, mając przypisane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i podlegają zaliczeniu, zgodnie ze skalą ocen obowiązującą w Uczelni.

Praktyki zawodowe na kierunku odbywają się między innymi w: podmiotach sektora prywatnego i publicznego, instytucjach samorządu terytorialnego, bankach.

Praktyki zawodowe mogą być realizowane, jako: praktyka odbywana indywidualnie przez studenta w powyżej wskazanych podmiotach, wolontariat w instytucji bądź stowarzyszeniu statutowo zajmującym się wolontariatem, praca zawodowa w czasie trwania studiów, także za granicą.

Praktyki realizowane są w oparciu o Regulamin praktyk zawodowych przyjęty w Instytucie Zarządzania i instrukcję dla studentów danego kierunku. Regulamin określa cele praktyk, organizację praktyk, warunki zaliczania praktyki, organizację praktyk nieobowiązkowych. W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów powołany jest instytutowy opiekun praktyk zawodowych. Regulamin praktyk wskazuje zakres obowiązków opiekuna. Należy do nich w szczególności szereg czynności związanych z organizacją, nadzorem nad przebiegiem i zaliczanie praktyk.

Dla poszczególnych kierunków studiów opracowane zostały także programy praktyk zawodowych wskazujące w szczególności ich założenia i cele oraz treści programowe.

Dla praktyk opracowana została karta przedmiotu zawierająca w szczególności efekty kształcenia, cele praktyk oraz zasady ich zaliczania. Jako cele praktyk na ocenianym kierunku studiów przyjęto: poszerzenie i rozwijanie wiedzy zdobytej na studiach i jej wykorzystanie w środowisku zawodowym, wprowadzenie w strukturę organizacyjną oraz specyfikę funkcjonowania środowiska zawodowego, poznanie zasad organizacji i planowania procesu pracy, podziału kompletacji, procedur, kontroli, doskonalenie kompetencji zawodowych w zakresie wiedzy i umiejętności związanych z miejscem odbywania praktyki, kształtowanie kompetencji społecznych w naturalnym środowisku zawodowym, a w szczególności odnoszących się do relacji interpersonalnych, komunikacji i postawy zawodowej pracownika.

Na studiach stacjonarnych ok. 2 proc. studentów zalicza praktykę na podstawie wykonywanej pracy, natomiast pozostali odbywają ją w formie praktyki wakacyjnej. Natomiast na studiach niestacjonarnych ok. 20 proc. studentów uzyskuje zaliczenie praktyki na podstawie pracy zawodowej, a pozostali odbywają praktykę. Incydentalnie studenci odbywają praktyki zawodowe także w Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości działającym przy Uczelni.

Zajęcia na studiach stacjonarnych organizowane są od poniedziałku do środy bądź czwartku. Ich rozkład w trakcie tygodnia i w poszczególnych dniach jest różny. Większość zajęć odbywa się od godzin porannych i trwa do godzin południowych. Sporadycznie zajęcia trwają do godzin popołudniowych. Większość zajęć odbywa się w blokach 2 i 3-godzinnych. Natomiast seminaria dyplomowe odbywają się w blokach 4-godzinnych. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami planowane są 10-minutowe przerwy.

Zajęcia na studiach niestacjonarnych organizowane są w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnich. W trakcie semestru organizowanych jest 6-7 zjazdów. Rozkład zajęć w poszczególnych dniach jest silnie zróżnicowany. W soboty i niedziele zajęcia rozpoczynają się z reguły o godzinie 8.00 i trwają do godzin wieczornych (17.00-18.00). Duża część zajęć

odbywa się w blokach 3 godzin lekcyjnych, ale niektóre wykłady prowadzone są w blokach 4-godzinnych. Wszystkie seminaria trwają cztery godziny lekcyjne. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami planowane są z reguły 10-15 minutowe przerwy.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Liczba godzin i punktów ECTS przypisana do poszczególnych przedmiotów została wskazana w planach studiów. Łączna liczba punktów ECTS konieczna dla uzyskania kwalifikacji (tytułu zawodowego) przyjęta dla ocenianego kierunku studiów wynosi 180. Program studiów zakłada, że student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich 99 punktów ECTS. Liczba punktów ECTS uzyskiwanych w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia wynosi 100. Liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne i projektowe ustalona została na 44. Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując moduły kształcenia podlegające wyborowi wynosi 65. Liczba punktów ECTS za zajęcia z wychowania fizycznego 2. Liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać, realizując moduły kształcenia w ramach zajęć ogólnouczeniowych lub na innym kierunku studiów wynosi 18.

Bilans punktów ECTS zawarty jest w każdej karcie przedmiotu. Obejmuje on kilka elementów składowych. Pierwszym jest liczba godzin realizowanych przy bezpośrednim udziale nauczyciela (godziny kontaktowe). Składają się na nie: udział w wykładach, udział w ćwiczeniach, konwersatoriach, laboratoriach, udział w konsultacjach, udział w egzaminie lub kolokwium zaliczeniowym. Drugim elementem jest nakład samodzielnej pracy studenta (godziny niekontaktowe), na które składają się: przygotowanie do wykładu, przygotowanie do ćwiczeń, konwersatorium, laboratorium, przygotowanie do egzaminu lub kolokwium, zebranie materiałów do projektu, kwerenda internetowa, opracowanie prezentacji multimedialnej, przygotowanie hasła do Wikipedii.

Bilanse te zostały sporządzone odrębnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Na studiach stacjonarnych relatywnie większe jest obciążenie studentów udziałem w zajęciach realizowanych przy bezpośrednim udziale nauczyciela, natomiast na studiach niestacjonarnych odpowiednio większy jest nakład samodzielnej pracy studenta. Na godziny realizowane przy bezpośrednim udziale w zdecydowanej większości przedmiotów przypada na studiach stacjonarnych ponad 50%, a na studiach niestacjonarnych 40% łącznego nakładu pracy studentów. Łączny nakład dla obydwu form studiów i wynikająca z niego liczba punktów są jednakowe.

W kartach przedmiotów ocenianego kierunku studiów podane zostały przyjęte dla każdego z nich przedmiotowe efekty kształcenia, ze wskazaniem ich odniesień do kierunkowych efektów kształcenia. Efekty przedmiotowe sformułowane są w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Jednocześnie w kartach przedmiotów określono cele przedmiotu ujmując je także w tych trzech zakresach. Kolejnym elementem kart przedmiotów są treści programowe. Dokonano ich podziału na treści odnoszące się do form zajęć, w jakich prowadzony jest przedmiot, czyli najczęściej wykładów i ćwiczeń. Zakres treści programowych podanych dla poszczególnych przedmiotów obejmuje od kilku do kilkunastu syntetycznie ujętych zagadnień. Zestawienie w kartach przedmiotów tych trzech elementów (przedmiotowych efektów kształcenia, celów przedmiotu, treści programowych) pozwala na ocenę ich spójności.

Na studiach pierwszego stopnia lektorat języka obcego prowadzony jest poziomie B2 ESOKJ. Treści leksykalne ujęte w karcie przedmiotu obejmują takie zagadnienia, jak: uniwersytet, przedmiot studiów, wykształcenie, praca, media, technologie, środowisko,

zdrowie, żywienie, sport, czas wolny, edukacja, zakupy, podróżowanie, społeczeństwo, kultura, zjawiska społeczne.

Kluczowe treści kształcenia określone w module podstawowym/kierunkowym dotyczą przedmiotów bezpośrednio związanych z finansami i rachunkowością. Każda specjalność ponadto daje studentom możliwość uzyskania, poza umiejętnościami kształtowanymi przez przedmioty podstawowe i kierunkowe, dodatkowej wiedzy i umiejętności właściwych dla danej specjalności. Treści programowe ujęte w kartach przedmiotów oraz wskazana w nich literatura przedmiotu odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy i badań naukowych prowadzonych w zakresie finansów, ekonomii i nauk o zarządzaniu.

Studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych kierunku *Finanse i rachunkowość* odbywają praktykę ciągłą pozwalającą na poszerzenie wiedzy i umiejętności uzyskiwanych w trakcie zajęć dydaktycznych o realia środowisk zawodowych w zakresach odpowiadających efektom kształcenia przyjętym dla ocenianego kierunku studiów.

Wskazane w kartach przedmiotów treści kształcenia mają charakter kompleksowy i pozwalają na realizację celów przyjętych dla poszczególnych przedmiotów. Zostały one odpowiednio dobrane do danego przedmiotu, dzięki czemu pozwalają na realizację przyjętych przedmiotowych efektów kształcenia, a tym samym gwarantują realizację kierunkowych efektów kształcenia. Treści te są dostosowane swoim zakresem merytorycznym do kształcenia w ramach profilu ogólnoakademickiego i służą w szczególności zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych.

Metody kształcenia stosowane na ocenianym kierunku studiów określone są w kartach przedmiotów. Dla wykładów stosuje się: wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, wykład audytoryjny z wykorzystaniem techniki multimedialnej. Natomiast ćwiczenia prowadzone są z zastosowaniem takich metod, jak: analiza przypadków, metoda sytuacyjna, ćwiczenia przedmiotowe, ćwiczenia audytoryjne, zadania do rozwiązania, dyskusja, angażowanie studentów do wymiany spostrzeżeń i wniosków.

Jako metody kształcenia przygotowujące studentów do prowadzenia badań stosowane są: metody z zakresu technik psychologicznych, metody rozwiązywania problemów w zespołach projektowych, przygotowywanie koncepcji badań naukowych, przeprowadzanie analiz rynku i zjawisk, opis zjawisk, prowadzenie badań ilościowych i jakościowych, stosowanie technik badań operacyjnych, stosowanie modeli ekonometrycznych w prowadzeniu badań ekonomicznych, narzędzi zarządzania strategicznego, narzędzi zarządzania finansami, tworzenia tekstów prac naukowych, formułowanie problemów, dokonywanie oceny, formułowanie wniosków.

Studenci mają możliwość wyboru modułu specjalnościowego, seminarium dyplomowego, przedmiotów wsparcia oraz modułu fakultatywnego. Przypada na nie łącznie 65 punktów ECTS.

Innym wyznacznikiem indywidualizacji procesu kształcenia są określone w obowiązującym w Uniwersytecie Regulaminie studiów możliwości stosowania indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu kształcenia. Z indywidualnej organizacji studiów mogą korzystać w szczególności osoby niepełnosprawne.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów wprowadziła system opieki naukowej wspierający studentów w procesie zdobywania wiedzy i umiejętności. System ten obejmuje wspieranie wszelkich inicjatyw studenckich o charakterze naukowym, szkoleniowym i organizacyjnym. W szczególności studenci mają zapewniony rozwój zainteresowań naukowych poprzez merytoryczne wspieranie działalności kół naukowych. Studenci mogą organizować konferencje naukowe, seminaria oraz uczestniczyć w takich przedsięwzięciach, których efektem są m.in. artykuły naukowe i prezentacja tych artykułów podczas wystąpień.

Nauczyciele akademicy zobligowani są do udzielania pomocy dydaktycznej w trakcie konsultacji.

Studenci uzyskują także kompetentną obsługę administracyjną w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym. Zapewniony jest dostęp internetowy do programu kształcenia, planu studiów, efektów kształcenia, sylwetki absolwenta, kart przedmiotów, pakietów ECTS oraz dokumentacji związanej z praktykami studenckimi. Studenci mają również dostęp do kart przedmiotów znajdujących się na stronie Wirtualny Uniwersytet.

Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci wyrazili opinię, że metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się poprzez przygotowanie do zajęć oraz poprzez dodatkowe zadania i projekty. Stosunek zajęć teoretycznych do praktycznych wynosi 0,4/0,6, co w opinii studentów jest odpowiednią proporcją. Osoby obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznały, że wielkości grup zajęciowych pozwalają na realizację zakładanych efektów kształcenia. Zgodnie z obowiązującym na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach Regulaminem Studiów studenci mają możliwość indywidualnej organizacji studiów oraz studiowania według indywidualnych programów kształcenia. Harmonogram zajęć oraz sesji egzaminacyjnej jest dostosowany do potrzeb studentów, co potwierdziły osoby obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym stwierdzili, że praktyka zawodowa spełnia ich oczekiwania oraz umożliwia im zdobycie założonych efektów kształcenia.

2.2.

Stosowane na kierunku *Finanse i rachunkowość* metody weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia określone zostały w kartach przedmiotów. Jako metody weryfikacji stosowane są: egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, kolokwium, zadania domowe, referat, sprawozdania, dyskusje, aktywność na zajęciach. W karcie każdego przedmiotu wskazano jaka bądź jakie metody są stosowane w jego ramach. W kartach przedmiotów określono także kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Zostały one określone odrębnie dla każdej ze stosowanych w ramach przedmiotu formy zajęć. Kryteria te określają jaki musi być procentowy stopień spełnienia wymogów dla uzyskania oceny w ramach obowiązującej w Uczelni skali od „3” do „5”. Jako zasadę przyjęto, że dla uzyskania oceny „3” student musi uzyskać co najmniej 50% maksymalnej liczby punktów ustalonej dla danej formy zaliczenia/egzaminu.

Weryfikacja końcowych efektów kształcenia odbywa się w procesie dyplomowania. Na ocenę końcową w 50% wpływa średnia arytmetyczna ocen z wszystkich egzaminów i zaliczeń występujących w toku studiów, wagę po 25% mają: średnia ocen z recenzji pracy dyplomowej, średnia z ocen z egzaminu dyplomowego. Przyjęte rozwiązania weryfikacji końcowych efektów kształcenia pozwalają uwzględnić przebieg całego procesu studiów.

Efekty kształcenia są również weryfikowane przez Instytutowych Opiekunów Praktyk zarówno przed odbyciem praktyki przez studenta, jak i po jej odbyciu, zgodnie z ogólnouczelnianą procedurą WSZJK-U/10 (odbywanie i dokumentowanie praktyk studenckich).

Na studiach pierwszego stopnia, zarówno stacjonarnych jak i niestacjonarnych, studenci zdają 37 egzaminów. Egzaminami jest objęta większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych (24 z 25) oraz wszystkie przedmioty specjalnościowe (12). Pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem z oceną.

Egzaminy prowadzone są sporadycznie w formie egzaminów ustnych, a najczęściej egzaminów pisemnych. Egzaminy pisemne mają formę testów, odpowiedzi na pytania otwarte bądź zadań do rozwiązania. Natomiast zaliczenia mają formę pisemną i obejmują pytania opisowe, testowe zadania bądź projekty.

Każdy z nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne zobowiązany jest do dokumentowania osiąganych przez studentów efektów kształcenia zgodnie z procedurą wydziałową. Zgodnie z nią archiwizowane są prace reprezentatywne dla danej oceny. W

przypadku ustnej weryfikacji pracownik zobowiązany jest do przygotowania zestawu pytań, potwierdzonego podpisem jednego studenta. Prace kontrolne i egzaminy przechowywane są w archiwum wydziałowym. Prace dyplomowe w wersji papierowej i na płycie CD oraz protokoły z egzaminów dyplomowych przechowywane są w teczkach studentów w archiwum uczelni.

Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest wywiązanie się z programu właściwego dla kierunku, zadań wyznaczonych przez osobę odpowiedzialną za realizację praktyki ze strony podmiotu przyjmującego studenta na praktykę. Obecność na praktyce jest obowiązkowa. Praktyka zaliczana jest na podstawie zaświadczenia o jej odbyciu, wraz z wpisaną oceną, poświadczonego ze strony zakładu pracy przez osobę odpowiedzialną za jej realizację lub w przypadku pracy zawodowej – zaświadczenie z zakładu pracy. Nie zaliczenie praktyki jest jednoznaczne z koniecznością jej powtórzenia i z nie zaliczeniem semestru.

Tematy prac dyplomowych obronionych na ocenianym kierunku studiów w zdecydowanej większości są zgodne z kanonem wiedzy z finansów. Jedynie incydentalnie zdarzają się tematy niezwiązane z finansami – np. bezrobocie.

Aktywność naukowa studentów ocenianego kierunku wyraża się w udziale w konferencjach naukowych oraz publikacjach naukowych. W krótkim okresie od uruchomienia kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w latach 2015-2017, studenci uczestniczyli w charakterze referentów na 13 konferencjach naukowych organizowanych w różnych ośrodkach naukowych. Studenci we wskazanym okresie opublikowali 21 prac w czasopiśmie naukowych i wydawnictwach zwartych.

Efekty kształcenia przyjęte dla kierunku *Finanse i rachunkowość* zmierzają do wyposażenia absolwentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje osób odpowiedzialnych za finanse i rachunkowość jednostek organizacyjnych, zarówno sektora prywatnego jak i publicznego. Studia przygotowują do pracy w obszarze rachunkowości przedsiębiorstw, jednostek sektora finansów publicznych, biurach rachunkowych oraz w podmiotach audytorskich i doradczych (działy księgowości, analiz finansowych, doradztwa finansowego). Absolwent studiów pierwszego stopnia może podnosić swoje kwalifikacje na studiach drugiego stopnia oraz na studiach podyplomowych i kursach dokształcających, w szczególności w zakresie ekonomii i zarządzania.

Stosowane na ocenianym kierunku studiów zasady sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów UJK. Podstawową rolę w tym procesie odgrywają nauczyciele akademicki prowadzący poszczególne przedmioty, którzy oceniają bieżące postępy studentów w nauce w trakcie zajęć o charakterze aktywnym (ćwiczenia, lektoriaty, seminaria) oraz na ich zakończenie w ramach zaliczeń i egzaminów. Zapewnia do znajomość zrealizowanego materiału dydaktycznego, a w przypadku form aktywnych wiedzę na temat osiągnięć studentów w trakcie realizacji zajęć. Oceny dokonywane są w oparciu o jednolite kryteria dla wszystkich studentów, określone w kartach przedmiotów, co zapewnia ich przejrzystość. Prowadzący zajęcia zobligowani są do przestrzegania zasad bezstronności i rzetelności w procesie sprawdzania i oceny efektów kształcenia. Weryfikacja wiedzy i umiejętności studentów w procesie dyplomowania dokonuje się w przypadku oceny prac z udziałem promotora i recenzenta, a w przypadku egzaminu dyplomowego z udziałem przewodniczącego komisji, promotora i recenzenta.

Analiza losowo dobranych prac dyplomowych wskazuje, że ich struktura jest dostosowana do ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zawierają one stosunkowo silnie rozbudowane części teoretyczne oparte na przeglądzie literatury przedmiotu, niestety głównie książkowej, przy znikomym wykorzystaniu artykułów z czasopism specjalistycznych. Części teoretyczne mają w dużym stopniu charakter odtwórczy i przedstawiają stan wiedzy w danym zakresie bez krytycznej analizy. Części empiryczne są dość wąskie. Jakość badań stanowiących podstawę części empirycznych jest jednak w większości przypadków dość niska. Na taką ocenę składa się w szczególności wąski zakres wykorzystywanych danych empirycznych, stosowanie

jedynie prostych metod ilościowych do analizy i prezentacji zależności, słabe wnioskowanie. Jednocześnie część prac uzyskuje relatywnie wysokie oceny.

Zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych odnoszących się do sprawdzania i oceny efektów kształcenia określone są w szczególności w Regulaminie studiów. Odnoszą się one m.in. do kwestionowania otrzymywanych przez studentów ocen z prac przejściowych, zaliczeniowych i egzaminacyjnych. Studenci mają możliwość egzekwowania swoich praw i sygnalizowania wszelkich problemów w tym zakresie w drodze zarówno kontaktów bezpośrednich z nauczycielami akademickimi i władzami Instytutu i Wydziału, jak i w formie anonimowych ocen wyrażanych w ankietach. Nauczyciele akademicy ze swojej strony zwracają uwagę i reagują na wszelkie przejawy nieetycznego postępowania studentów związane z weryfikacją efektów kształcenia.

Uczelnia podejmuje działania mające zapobiegać zachowaniom nieetycznym i niezgodnym z prawem. Odnosi się to zarówno do procesu weryfikacji realizacji efektów kształcenia w trakcie studiów, jak i procesu dyplomowania. Każda praca dyplomowa jest poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym zgodnie z Zarządzeniem Nr 13/2015 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 9 lutego 2015 roku w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej i Zarządzeniem Nr 36/2015 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 8 maja 2015 roku zmieniającym zarządzenie nr 13/2015.

Regulamin studiów oraz zwyczajowo przyjęte i respektowane zasady sprawdzania i oceniania efektów kształcenia stosowane w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów. Prace zaliczeniowe i egzaminacyjne studentów sprawdzane i oceniane są z zastosowaniem tych samych zasad i kryteriów. Studenci korzystają z jednakowych praw w zakresie przystępowania do zaliczeń i egzaminów.

Kryteria i metody oceny osiągniętych przez studentów efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów podane są w kartach przedmiotów. Studenci uzyskują informację zwrotną o ocenach z kolokwii zaliczeniowych i egzaminów za pośrednictwem platformy Wirtualna Uczelnia. Każdy student ma założone indywidualne konto w systemie Wirtualna Uczelnia. Po zalogowaniu do systemu student ma podgląd do ocen wystawionych przez wykładowców zarówno w bieżącej sesji egzaminacyjnej, jak i w poprzednich. Jednocześnie student może uzyskać informację o wystawionych ocenach w dziekanacie. Nauczyciel akademicki przeprowadzający dany sprawdzian jest zobowiązany, na wniosek studenta, do udostępnienia mu do wglądu ocenionej pracy egzaminacyjnej i przedstawienia merytorycznego uzasadnienia oceny. Nauczyciel jest obowiązany przechowywać sprawdzone prace przejściowe do końca semestru następującego po semestrze kiedy były one przeprowadzone.

Organizacja roku akademickiego w UJK określana jest w zarządzeniach Rektora. Przewiduje ona w szczególności sesję egzaminacyjną oraz sesję poprawkową po każdym z semestrów. Na sesje te przewidziano odpowiednio długi czas.

Kryteria i metody oceny osiągniętych przez studentów efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów podane są w kartach przedmiotów. Studenci uzyskują informację zwrotną o ocenach z kolokwii zaliczeniowych i egzaminów za pośrednictwem platformy Wirtualna Uczelnia.

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne i uwzględniają zasady sprawiedliwości, równych szans, a także są pomocne w procesie uczenia się. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym system sprawdzania oraz oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty. Jest on dostępny w kartach przedmiotów, a także przedstawiany podczas pierwszych zajęć dydaktycznych w danym semestrze. Założenia zawarte w kartach przedmiotów są konsekwentnie realizowane przez nauczycieli

akademickich, a wiedza oraz umiejętności studentów są na bieżąco weryfikowane. Studenci są informowani o osiągniętych wynikach w trakcie zajęć oraz poprzez platformę Wirtualna Uczelnia. System oceny osiągnięć studentów zorientowany jest na proces uczenia się, zawiera konkretnie i jasno określone wymagania i obiektywnie formułowane oceny, co potwierdzili studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym.

2.3.

Rekrutacja na studia prowadzona jest w oparciu o uchwały senatu. Warunki i tryb rekrutacji na studia w roku akademickim 2017/18 uregulowała Uchwała Senatu nr 37/2016 z dnia 16 maja 2016 roku. Uczelnia przyjmuje kandydatów na studia w ramach limitów ustalonych na pierwszy rok studiów przez Senat na poszczególne kierunki studiów.

Przyjęcia kandydatów odbywają się w oparciu o postępowanie kwalifikacyjne. Przy przyjęciach kandydatów na studia pierwszego stopnia postępowanie kwalifikacyjne opiera się na rankingu wyników z części zewnętrznej egzaminu maturalnego. Na kierunku *Finanse i rachunkowość* brane są pod uwagę oceny z przedmiotów: matematyka lub wiedza o społeczeństwie lub historia lub geografia lub język obcy lub język polski. W przypadku, gdy liczba kandydatów nie przekracza planowanego limitu na dany kierunek studiów, kwalifikuje się wszystkich kandydatów na podstawie złożenia wymaganych dokumentów.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzą wydziałowe komisje rekrutacyjne oraz Uniwersytecka Komisja Rekrutacyjna. Do zadań komisji Uniwersyteckiej należy w szczególności opiniowanie odwołań od decyzji wydziałowych komisji rekrutacyjnych.

Praca dyplomowa jest obowiązkowym końcowym elementem studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zasady pisania pracy dyplomowej oraz przygotowania i przeprowadzenia egzaminów określają przepisy: Regulaminu Studiów UJK, Procedura WSZJK-U/9 (Proces dyplomowania) oraz Zasady dyplomowania obowiązujące w Instytucie Zarządzania. Szczegółowe warunki, jakie musi spełniać praca dyplomowa znajdują się na stronie Wydziału.

Wskazane przepisy określają wymagane kwalifikacje promotorów prac dyplomowych. Promotorem pracy licencjackiej może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Rada Wydziału może upoważnić do opieki nad pracą magisterską osobę nie mającą stopnia naukowego doktora habilitowanego. Promotorów wyznacza Dyrektor Instytutu spośród nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla kierunku. Tematy prac dyplomowych opiniowane są przez Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia. Studenci mają prawo wyboru promotorów.

W jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów określono wymagania merytoryczne i formalne dotyczące prac dyplomowych. Powinny one posiadać jasno sformułowany cel i zakres pracy oraz ewentualnie hipotezy. Powinny zawierać część ogólnoteoretyczną, część badawczą oraz podsumowanie. Każda praca dyplomowa zostaje poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym.

Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz recenzent wyznaczony przez Radę Instytutu. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Dyrektora Instytutu. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i obejmuje obronę pracy dyplomowej (referowanie założeń i wyników, odpowiedź na pytania związane z pracą) oraz odpowiedź na dwa pytania ogólne z puli pytań ustalonej przez Radę Instytutu.

Zgodnie z Regulaminem studiów UJK studenci mają prawo przenoszenia się z innej uczelni, w tym zagranicznej. Przeniesienie takie jest możliwe, jeżeli istnieje zbieżność efektów kształcenia. Identyfikacja efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oparta jest na dokumentach dostarczanych przez studenta, które potwierdzają uzyskanie takowych efektów. Dokumentami tymi są przede wszystkim sylabusy z właściwych przedmiotów (z przypisanymi efektami kształcenia), programy kształcenia, a także

dokumenty potwierdzające uzyskanie tych efektów (karty osiągnięć studenta, dyplomy). Decyzje o uznaniu efektów kształcenia podejmuje Dziekan.

Warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych poza szkolnictwem wyższym uregulowane są na podstawie Uchwały Nr 54/2015 Senatu UJK w Kielcach z dnia 25 czerwca 2015 roku. Szczegółowe warunki potwierdzania efektów kształcenia na studiach II stopnia stacjonarnych oraz niestacjonarnych określa Uchwała Rady Wydziału WPAiZ 149/2016 z dnia 14.12.2016 r. podjęta na podstawie Uchwały Rady Instytutu Zarządzania nr 18/2016 z dnia 14.12.2016 r.

Potwierdzania efektów kształcenia dokonuje się w odniesieniu do przedmiotów/modułów zajęć i praktyk przewidzianych programem kształcenia. Potwierdzanie efektów kształcenia jest powiązane z postępowaniem rekrutacyjnym na dany rok akademicki. Decyzje w sprawach potwierdzania efektów kształcenia podejmuje Dziekan. Merytorycznej oceny efektów uczenia się dokonują Zespoły ds. potwierdzania efektów uczenia się powoływane w podstawowych jednostkach organizacyjnych. Określony został przebieg postępowania w sprawie potwierdzania efektów uczenia się. Przyjęto, że w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia. Liczba studentów na danym kierunku, którzy zostali przyjęci na studia na podstawie najlepszych wyników uzyskanych w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się nie może być większa niż 20% ogólnej liczby studentów. Określono kwestie związane z dokumentacją postępowania w sprawie potwierdzania efektów kształcenia oraz procedury odwoławcze.

W celu monitorowania efektywności rekrutacji i przebiegu studiów po każdym semestrze dyrektor Instytutu Zarządzania otrzymuje informację odnośnie odsiewu studentów. Informacje te pozwalają na dokonanie analizy jego przyczyn i służą do doskonalenia zasad rekrutacji oraz stosownych działań związanych z przebiegiem studiów. Przykładowo w roku akademickim 2015/2016 odsiew wyniósł 28 osób. Jego przyczyny były następujące: niepodjęcie studiów (7%), rezygnacja ze studiów (56%), niezaliczenie semestru (26%), inne, jak niezłożenie w terminie pracy dyplomowej, nieprzystąpienie do egzaminu dyplomowego, nieprzystąpienie do sesji egzaminacyjnej, niezaliczenie wpisu warunkowego (11%). Istotną rolę w ocenie skuteczności procesu kształcenia odgrywają opiekunowie poszczególnych roczników, którzy co najmniej raz w semestrze odbywają spotkanie ze studentami. Dodatkowo, w miarę potrzeb organizowane są spotkania dyrekcji Instytutu ze studentami.

Informacje związane z ubieganiem się o przyjęcie na studia zamieszczone są na stronie internetowej Uczelni. Przekazywane są one także w uproszczonej formie w materiałach promocyjnych. Informacje te są aktualne i łatwo dostępne dla kandydatów. Są one przygotowane w formie przystępnej dla kandydatów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Plan studiów ma prawidłową strukturę opartą na modułach obejmujących właściwie dobrane grupy przedmiotów. Można jedynie zgłosić uwagę do zbyt obszernego ujęcia modułu określonego jako podstawowy/kierunkowy, który obejmuje znaczą liczbę przedmiotów.

Wymiar czasowy całych studiów, modułów i poszczególnych przedmiotów jest właściwy i pozwala na realizację założonych efektów kierunkowych i przedmiotowych. Sekwencja przedmiotów jest prawidłowa i uwzględnia w szczególności zachodzące pomiędzy nimi powiązania przekazu wiedzy i kształtowania umiejętności.

Dla każdego z przedmiotów dokonano kalkulacji nakładu pracy niezbędnego dla osiągnięcia założonych dla niego efektów kształcenia i prawidłowo wyrażono ten nakład w formie punktów ECTS. Wszystkie te elementy zostały w sposób symetryczny uwzględnione dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, z uwzględnieniem mniejszej liczby godzin dla

całych studiów oraz poszczególnych przedmiotów w ramach tych ostatnich, a także zastąpieniem zajęć w ramach bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem większym nakładem pracy własnej.

Formy prowadzenia zajęć, a w szczególności ich struktura są właściwe z punktu widzenia ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zajęcia wykładowe stanowią nieco mniej niż połowa łącznego wymiaru czasowego zajęć, co pozwala na stosowanie we właściwym zakresie aktywnych metod dydaktycznych. Liczebność grup studenckich na zajęciach wykładowych i ćwiczeniowych jest odpowiednia z punktu widzenia możliwości wykorzystywania metod aktywnych i realizacji założonych efektów kształcenia.

Praktyki zawodowe są obowiązkowym elementem planu studiów. Realizowane są we właściwym dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia wymiarze czasowym. Programy praktyk i miejsca ich realizacji umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia. System wsparcia studentów w zakresie realizacji praktyk jest zorganizowany i funkcjonuje prawidłowo. Zaliczanie praktyk na podstawie wykonywanej pracy zawodowej dokonywane jest przez instytutowego opiekuna praktyk na podstawie weryfikacji realizacji w jej ramach efektów kształcenia przyjętych dla praktyki zawodowej.

Harmonogramy zajęć dydaktycznych są zróżnicowane dla poszczególnych form i lat studiów. Organizację procesu dydaktycznego można uznać za prawidłową. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami studenci mają zapewnioną przerwę.

Na ocenianym kierunku studiów nie są prowadzone zajęcia z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Treści programowe realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów są dobrane prawidłowo z punktu widzenia założonych dla nich efektów kształcenia. Są one odpowiednio rozbudowane i uwzględniają aktualny stan wiedzy. Treści leksykalne z języka obcego na studiach pierwszego stopnia są jednak w zbyt małym zakresie ukierunkowane na znajomość języka specjalistycznego z zakresu kierunku studiów. Treści kształcenia dla całych studiów tworzą kompleksowy i spójny zestaw zagadnień odpowiadających założonym efektom kształcenia.

Metody kształcenia stosowane w ramach poszczególnych przedmiotów są prawidłowo dobrane z punktu widzenia możliwości realizacji założonych efektów kształcenia. Zostały one wskazane w kartach przedmiotów. Pozwalają w szczególności na przygotowanie studentów do prowadzenia. Podstawową rolę w tym zakresie odgrywają seminaria dyplomowe. Studenci opanowują w ich trakcie warsztat naukowy a część z nich przeprowadza w ramach przygotowania pracy dyplomowej własne badania empiryczne.

Studenci mają możliwość korzystania z indywidualizacji metod kształcenia poprzez wybór specjalności, wykładów fakultatywnych i seminarium dyplomowego. Udział punktów ECTS dla tych grup przedmiotów przekracza 30% liczby punktów ECTS dla całego programu kształcenia. Elastyczność procesu kształcenia jest zapewniona także przez możliwość ubiegania się o indywidualny plan studiów bądź indywidualną organizację studiów. W szczególności osoby niepełnosprawne mają zapewniony dostęp do rozwiązań organizacyjnych związanych z procesem kształcenia dostosowanych do ich potrzeb.

Metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia są dostosowane do charakteru przedmiotów i w sposób prawidłowy określone w kartach przedmiotów. Prawidłowo prowadzona jest weryfikacja efektów kształcenia odnoszących się do praktyk zawodowych. Dokonują jej opiekunowie praktyk w oparciu o dokumentację przedstawianą przez studentów i potwierdzaną przez zakład pracy.

Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia założonych dla poszczególnych przedmiotów przeprowadzana zarówno na bieżąco, jak i na koniec realizacji przedmiotu. Dokonuje się jej z reguły w oparciu o pisemne formy sprawdzianów i egzaminów. Liczba egzaminów jest jednak zbyt duża. Analiza informacji zawartych w kartach przedmiotów oraz

przeгляд udostępnionych prac przejściowych i etapowych wskazują, że dominują przy tym sprawdziany oparte na pytaniach testowych bądź opisowych pozwalających jedynie na weryfikację wiedzy studentów. Natomiast w relatywnie mniejszym zakresie stosowane są zadania obliczeniowe, projekty i inne formy nastawione na sprawdzenie umiejętności. Stopień trudności i zakres egzaminów są przy tym z reguły zbyt niskie.

Końcowa weryfikacja efektów kształcenia dokonywana jest w ramach systemu dyplomowania. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z dyscyplinami nauki, do których zostały odniesione efekty kształcenia.

Studenci kierunku *Finanse i rachunkowość* wykazują umiarkowaną aktywność naukową przejawiającą się w publikowaniu referatów i artykułów, udziale i organizacji w konferencjach naukowych i seminariach oraz innych przedsięwzięciach o charakterze naukowym.

Proces sprawdzania i oceny efektów kształcenia jest właściwie uregulowany w przepisach wewnętrznych uczelni. Opiera się on na standardowych rozwiązaniach stosowanych w szkolnictwie wyższym i zapewnia w szczególności równe traktowanie, przejrzystość i bezstronność postępowania w tym zakresie oraz umożliwia rozwiązywanie sytuacji konfliktowych. Studenci mają dostęp do informacji zwrotnej na temat wyników ocen bezpośrednio u prowadzących zajęcia bądź przez Wirtualny Uniwersytet.

Rekrutacja kandydatów na studia oparta jest na kryteriach umożliwiających weryfikację i selekcję z punktu widzenia posiadania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla osiągnięcia efektów kształcenia zakładanych dla danego poziomu studiów.

Zasady dyplomowania określone są w regulacjach wydanych na poziomie uczelni oraz wydziału. Uwzględniają one wszystkie etapy procesu dyplomowania (obsada seminariów, określenie tematu pracy dyplomowej, przygotowanie metodyczne seminarzystów, ocena pracy i egzamin dyplomowy) a stosowane rozwiązania pozwalają na osiągnięcie związanych z tym elementem studiów efektów kształcenia.

Uczelnia wprowadziła adekwatne regulacje odnoszące się do identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym i poza systemem studiów. Informacje na ich temat są aktualne, kompletne i w łatwy sposób dostępne dla zainteresowanych osób, zwłaszcza w wersji elektronicznej.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- 1) W ramach programu kształcenia z języka obcego uwzględnić w większym stopniu treści leksykalne dotyczące finansów i gospodarki.
- 2) Ograniczyć liczbę egzaminów, ale jednocześnie zwiększyć stopień ich trudności.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

W Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach wprowadzono model zarządzania jakością kształcenia, który obejmuje obszary związane z jakością kształcenia, w tym związane z programem kształcenia, tj.:

- zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd planów studiów i programów kształcenia i związanych z nimi efektów kształcenia,
- doskonalenie organizacji procesu dydaktycznego oraz opracowanie procedur zapewnienia jakości kształcenia, a także
- włączenie w proces zapewnienia jakości kształcenia studentów oraz pracodawców, poprzez zbieranie opinii studentów i absolwentów na temat realizacji procesu dydaktycznego, oraz opinii pracodawców o poziomie wykształcenia zatrudnianych absolwentów,

Podstawowym narzędziem realizacji polityki jakości jest Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, określający organy Uczelni odpowiedzialne za realizację polityki jakości kształcenia, zakres ich obowiązków i procedury z tym związane (Uchwała Nr 84/2017 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 28 września 2017 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia). Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem Systemu sprawuje Rektor.

W celu realizacji zadań Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie uczelnianym powołano Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia (UKJK), którą tworzą: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK) oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (UZOJK).

W celu realizacji zadań Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na poziomie wydziału powołano Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (WKJK), które tworzą: Wydziałowe Zespoły ds. jakości kształcenia (WZJK), oraz Wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia (WZOJK). Na poziomie wydziałowym strukturę WSZJK tworzą także Kierunkowe Zespoły ds. Programów Kształcenia (KZPK) powołane dla wszystkich kierunków studiów realizowanych na tym wydziale. Pracami KZPK kieruje kierownik jednostki prowadzącej kierunek studiów lub wskazana przez niego osoba, pełniąc funkcję przewodniczącego KZPK. W skład KZPK wchodzi nauczyciele akademicy wchodzący w skład minimum kadrowego dla danego kierunku studiów oraz przedstawiciele studentów i doktorantów, delegowani przez wydziałowy organ samorządu studentów i doktorantów oraz inne osoby wskazane przez kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej.

Kluczowe procedury dotyczące zadań objętych tym systemem, a dotyczące programu kształcenia to:

- Ogólna procedura zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia (WSZJK-U/0);
- Tworzenia, modyfikowania oraz zniesienia kierunków studiów wyższych/studiów doktoranckich i podyplomowych (WSZJK-U/1);
- Oceny skuteczności osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (WSZJK-U/2);
- Oceny wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (WSZJK-U/3);
- Ogólnouniwersyteckich badań ankietowych (WSZJK-U/7);
- Monitorowania karier zawodowych absolwentów (WSZJK-U/8);
- Procesu dyplomowania (WSZJK-U/9);
- Odbywania i dokumentowania praktyk studenckich (WSZJK-U/10);
- Hospitacji zajęć (WSZJK-U/11) oraz
- Udziału studentów w zajęciach do wyboru (WSZJK-U/12)

Ponadto opracowano również dodatkowe procedury:

- zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia (WSZJK-U/4)
- obsługi toku studiów (WSZJK-U/5)
- upowszechniania informacji (WSZJK-U/6) oraz
- rozpatrywania skarg i wniosków oraz rozwiązywania sytuacji konfliktowych (WSZJK-U/13).

Procedury te pozwalają na usprawnienie procesu dydaktycznego. Określono w nich szczegółowe cele kształcenia uwzględniające specyfikę kształcenia na Wydziale, zakres i opis zakładanych efektów kształcenia, udział w procesie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowym przeglądzie programu kształcenia interesariuszy zarówno wewnętrznych (studentów), jak i zewnętrznych (pracodawcy, absolwenci), a także sposoby dokumentowania wyników monitorowania i przeglądów programów kształcenia i ich wykorzystywanie w procesie naprawy lub doskonaleniu oraz sposoby udostępniania raportów z tych przeglądów interesariuszom. Dokumenty te znajdują się w Instytutach.

W ramach zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania wprowadził rozwiązania systemowe polegające na stałej analizie i weryfikacji procesu kształcenia. Wdrożył wewnętrzny system jakości kształcenia oraz monitoruje i przeprowadza na bieżąco weryfikację efektów kształcenia na każdym poziomie i etapie procesu kształcenia. Formułowanie oraz doskonalenie programów i efektów kształcenia odbywa się na szczelbu Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia (KZPK) dla danego kierunku (*finanse i rachunkowość*), któremu przewodniczy Dyrektor oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia (WKJK). W skład KZPK oraz WKJK wchodzi, poza pracownikami Wydziału, co najmniej jeden przedstawiciel studentów oraz przynajmniej jeden przedstawiciel otoczenia społeczno-gospodarczego. Przedstawiciele studentów i doktorantów są także członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która opiniuje postulaty zgłaszane przez KZPK. Są oni również członkami Rady Wydziału. Studenci jako członkowie ciał opiniodawczo-doradczych, poza możliwością bezpośredniego zgłaszania propozycji zmian, mogą także wnioskować o wprowadzenie zmian wypełniając ankietę, zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej, oceniającą wykonywanie obowiązków przez nauczycieli akademickich oraz proces kształcenia (ankiety wypełniane przez studentów wszystkich roczników).

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych w programie efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia, począwszy od zajęć dydaktycznych, poprzez praktyki zawodowe, a na procesie dyplomowania kończąc. W tym celu opracowane zostały zasady przygotowania i obrony prac dyplomowych (*Regulamin studiów oraz Zasady organizacji egzaminu dyplomowego*). Obowiązujące na egzaminie dyplomowym zagadnienia odpowiadają założonym efektom kształcenia. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest ściśle związane z metodami i formami kształcenia. Biorąc pod uwagę doświadczenie dydaktyczne pracowników, Władze Wydziału pozostawiają swobodę wyboru tych metod i form prowadzącym zajęcia (koordynatorom przedmiotów).

Monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i osiągnięcia zakładanych pozwala również na dokonanie oceny aktualności zakładanych efektów kształcenia, w tym m. in. ma ich zgodności z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy, oceny stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oceny programu studiów, stosownych form kształcenia i metod ich weryfikacji i oceniania, a także ocenę nakładu pracy własnej studenta, materiałów dydaktycznych oraz infrastruktury dydaktycznej. Analiza wyników egzaminów (struktura ocen), oceny prac etapowych, dyplomowych, praktyk, a także semestralna analiza odsiewu studentów, semestralna analiza oceny nauczycieli akademickich i zajęć dydaktycznych dokonywana przez studentów stanowi materiał analityczny dla władz Wydziału. Materiał ten pozwala Władzom Wydziału na podjęcie skutecznych działań o charakterze doskonalącym lub - w zależności od stwierdzonych uchybień - naprawczym.

Jak poinformowano w czasie wizytacji na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania na bieżąco prowadzony jest monitoring jakości kształcenia w ramach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowego Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK), które

dokonują w każdym roku akademickim analizy i oceny: *Programów kształcenia wraz z kartami przedmiotów, Porozumień dotyczących praktyk zawodowych, Protokołów z posiedzeń Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia, Realizacji hospitacji zajęć dydaktycznych, Dyscypliny odbywania zajęć dydaktycznych oraz Udostępnienia* – na stronie internetowej Instytutu - *opisu sylwetki absolwenta zgodnej ze specjalnością.*

Z każdej oceny kierunku sporządzany jest raport zawierający uwagi, które są przedstawiane podczas posiedzenia WKJK. Następnie zadaniem KZPK jest niwelowanie ewentualnych uchybień.

W czasie wizytacji poinformowano Zespół oceniający, iż w ramach wniosków z przeglądów monitorowania programów kształcenia i sposobów ich realizacji - przedstawiono wnioski dotyczące m. in.:

- potrzeby aktualizacji kart przedmiotów na kierunku *Finanse i rachunkowość*;
- uzupełnienia arkuszy hospitacyjnych (w niektórych brak było tematu zajęć, zgody/brak zgody osoby ocenianej co do treści) na kierunku *Finanse i rachunkowość*; oraz
- wzmocnienie kadry nauczycieli akademickich Instytutu dla kierunku *Finanse i rachunkowość*.

Analiza działań, o których mowa, dokonana w czasie wizytacji wskazała, iż w wyniku monitorowania i okresowych przeglądów programów kształcenia na wniosek interesariuszy wewnętrznych ocenianego kierunku studiów podjęto następujące działania doskonalące na ocenianym kierunku *Zarządzanie*

Kierunek: *Finanse i rachunkowość*

1. na studiach *pierwszego* stopnia:

- zmodyfikowano efekty kształcenia zgodnie z nowymi wytycznymi PRK;
- wprowadzono moduł humanistyczno-społeczny;
- wprowadzono moduł humanistyczno-społeczny dla obcokrajowców na studiach stacjonarnych ;
- wprowadzono moduł wsparcia studentów w procesie uczenia się;
- wprowadzono zajęcia prowadzone częściowo w języku obcym w ramach następujących przedmiotów: *rynki finansowe, mikroekonomia, podstawy makroekonomii, finanse przedsiębiorstw, ubezpieczenia w działalności gospodarczej, analiza finansowa, seminarium dyplomowe, controlling, metody oceny projektów inwestycyjnych, zarządzanie projektami*;
- zniesiono przedmiot *wychowanie fizyczne* na studiach niestacjonarnych;
- zwiększono liczbę godzin z przedmiotu *Finanse przedsiębiorstw* na studiach niestacjonarnych;
- przeniesiono egzamin z przedmiotu *lektorat z języka obcego* na semestr 4.

Jak poinformowano w czasie wizytacji na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania zostały podjęte w ostatnim okresie działania zmierzające do wypracowania nowej oferty dydaktycznej i udoskonalenia procesu kształcenia:

W ramach Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia analizowane są tematy prac pod względem ich zgodności z kierunkiem i modułem specjalnościowym, rozpatrywani są kandydaci, w tym wykładowcy praktycy do prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz poruszane są kwestie dotyczące liczby godzin z poszczególnych przedmiotów. W ramach KZPK zmodyfikowano również *Regulamin dyplomowania i Regulamin praktyk*. Wprowadzono również zasady, iż:

1. w roku akademickim samodzielny pracownik naukowy może prowadzić nie więcej niż cztery grupy seminaryjne,
2. w roku akademickim nauczyciel akademicki posiadający stopień doktora może prowadzić nie więcej niż trzy grupy seminaryjne oraz

3. pensum promotora musi być wypełnione przynajmniej w 2/3 zajęciami innymi niż „*Seminarium Dyplomowe*” lub „*Seminarium Magisterskie*”.

Opracowano i aktualnie wdraża się *Ankiętę dla studentów* w formie elektronicznej, w celu uzyskania opinii studentów na temat wszystkich obszarów funkcjonowania Wydziału, m.in. związanych z procesem kształcenia, bazą dydaktyczną, infrastrukturą Wydziału, publicznym dostępem do informacji, otoczeniem zewnętrznym. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, aby poprzez uzyskane informacje podjąć szeroki dialog między studentami a Władzami Wydziału, w celu dążenia do zapewnienia najwyższej jakości kształcenia.

Poza interesariuszami wewnętrznymi znaczącą rolę w formułowaniu i ocenie treści programowych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy odgrywają interesariusze zewnętrzni, w skład których wchodzi przedstawiciele sektora przedsiębiorstw, mediów oraz instytucji publicznych. Ich głównym zadaniem jest zbliżenie środowiska nauki i praktyki gospodarczej. Jednym z obszarów współpracy jest dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Sugestie interesariuszy zewnętrznych wykorzystywane są w podejmowaniu tematyki prac dyplomowych, a także organizacji praktyk studenckich.

Ponadto Wydział zatrudnia również do prowadzenia zajęć dydaktycznych wynikających z programu kształcenia doświadczonych praktyków na okres semestru lub roku akademickiego.

Interesariusze wewnętrzni są członkami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia dla kierunku *finanse i rachunkowość*, Rady Wydziału oraz Rady Instytutu, natomiast przedstawiciele pracodawców zasiadają w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowych Zespołach ds. Programów Kształcenia. Można zatem stwierdzić, iż przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są członkami wszystkich ciał odpowiedzialnych za podejmowanie kluczowych decyzji dla projektowania, monitorowania i realizacji programów i efektów kształcenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania dokonywany jest systematycznie proces monitorowania struktury ocen, który na bieżąco przyczynia się do stałej poprawy jakości procesu dydaktycznego oraz weryfikacji treści i efektów kształcenia. Przeprowadzany jest on poprzez analizę ocen prac etapowych, zaliczeniowych, egzaminacyjnych w trakcie studiów, ocenę praktyk oraz ocenę procesu dyplomowania. Brane są pod uwagę mierniki ilościowe i jakościowe np. współczynniki pozytywnych zaliczeń w pierwszym terminie, odsetek studentów z zaliczeniem warunkowym, procent studentów niekończących studiów, struktura ocen uzyskiwanych na egzaminie dyplomowym. W przypadku znacznego odsetka ocen niedostatecznych stosuje się mierniki jakościowe np. wprowadza się dodatkowe hospitacje zajęć, rozmowy z nauczycielami akademickimi czy też weryfikuje się treści kształcenia dostosowując je do poziomu danej grupy studenckiej.

Monitorowanie struktury ocen doprowadziło m.in. do zmiany formy weryfikacji efektów kształcenia (np. w miejsce egzaminu wprowadzono zaliczenie z oceną, lub w miejsce zaliczenia z oceną wprowadzono egzamin, zmieniono także liczbę godzin z niektórych przedmiotów), uszczegółowiono procedury dyplomowania, (np. poprzez rozszerzenie listy pytań, uaktualnienie literatury), dokonano także w niektórych przypadkach zmiany osób prowadzących zajęcia.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż w wyniku działań systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania podjęto różnorodne działania, które w skuteczny sposób przyczyniły się do doskonalenia programu i procesu kształcenia. Szczegóły tych działań przedstawia poniższa tabela, w której poszczególne działania przypisane są do trzech obszarów, tj.:

- 1) Opracowanie programu kształcenia,
- 2) Monitorowanie procesu kształcenia oraz

3) Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na etapie dyplomowania, a w ich ramach - wnioski z przeglądu i weryfikacji oraz działania doskonalące.

Syntetyczne zestawienie tabelaryczne

Badany obszar	Wnioski z monitorowania i przeglądów, badań oraz rozmów (w ramach posiedzeń Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia rozpatrywane są wnioski interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, a ich efekty to:	Działania doskonalące (w ramach posiedzeń Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia, Radzie Instytutu oraz zebrań z pracownikami poruszane są sprawy dotyczące poprawy jakości kształcenia, a ich efekty to:
Opracowanie programu kształcenia	1. Zmiana liczby godzin z przedmiotów (interesariusze zewnętrzni).	1. Zmiany zostały wprowadzone w planie studiów 2017/2018– efekty zmian będzie można dopiero ocenić po semestrze letnim roku akademickiego 2017/2018.
Monitorowanie procesu kształcenia	1. Hospitacje zajęć i badanie rozkładu ocen. 2. Analiza kart przedmiotów (Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. Programów Kształcenia). 3. Analiza wyników badań ankietowych dotycząca oceny nauczyciela akademickiego (interesariusze wewnętrzni – studenci). 4. Analiza wyników badań ankietowych dotycząca osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia (interesariusze wewnętrzni – studenci, osoby prowadzące zajęcia).	1. Zmiana osób prowadzących zajęcia – zmniejszenie liczby uwag studentów. 2. Pracownicy co roku podpisują się pod kartą przedmiotu przyjmując ją do realizacji, lecz zanim ją podpiszą mogą wносить do niej poprawki – uaktualnianie kart przedmiotów. 3. Większa dyscyplina prowadzonych zajęć – mniej uwag studentów. 4. W ramach Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia rozpatrywani są kandydaci, w tym wykładowcy praktycy do prowadzenia zajęć oraz poruszane są kwestie dotyczące liczby godzin z poszczególnych przedmiotów – zmiana prowadzących zajęcia, zmiana liczby godzin zajęć.
Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na etapie dyplomowania	1. Analiza ocen z egzaminu dyplomowego, ocen z recenzji promotora i recenzenta. 2. Analiza tematów prac dyplomowych 3. Analiza wyników ankiet dotycząca osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia (absolwenci).	1. Modyfikacja regulaminu dyplomowania 2. Tematy zgodne z kierunkiem i modułem specjalnościowym 3. Większe uwspółcześnienie ćwiczeń – więcej na ćwiczeniach case studies, projektów, prac domowych.

3.2.

Publiczny dostęp do informacji jest zapewniany przez strony internetowe UJK w Kielcach (<http://www.ujk.edu.pl/>) oraz stronę internetową Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania (<http://www.ujk.edu.pl/wpaiz/>). Ponadto dostępny jest portal informacyjny dotyczący praktyk zawodowych (<http://www.ujk.edu.pl/wpaiz/praktyki-studenckie-w-iz/>). Strony internetowe Wydziału udostępniają także informacje dotyczące rekrutacji oraz możliwości dalszego kształcenia i zatrudnienia absolwentów (m.in. studiów podyplomowych) - <https://www.ujk.edu.pl/rekrutacja/>.

Wg informacji uzyskanych w czasie wizytacji na spotkaniu z przedstawicielami Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale nad stroną internetową opiekę merytoryczną sprawuje prodziekan ds. ogólnych i finansowych oraz dyrektorzy Instytutów, którzy odpowiadają za dane zawarte w zakładkach dotyczących poszczególnych Instytutów. Do zadań prodziekana należy m.in. promocja Wydziału, uzupełnianie bieżących danych dotyczących jakości kształcenia. Natomiast Sekcja Informatyki administruje domeną wydziałową. Za treści zamieszczane na stronie odpowiadają: dziekan, prodziekan ds. ogólnych i finansowych oraz dyrektorzy Instytutów. Natomiast zamieszczaniem i aktualizacją informacji na temat współpracy z zagranicą, ofertą zajęć dla studentów obcokrajowców i promocją Wydziału, zajmuje się prodziekan ds. nauki i współpracy z zagranicą. Dyrektorzy Instytutów odpowiadają za zamieszczanie i aktualizację oferty dydaktycznej Wydziału (seminaria, specjalności, plany i programy studiów, rozkłady zajęć, oferta rekrutacyjna). Natomiast do zadań Pracownika należy umieszczanie i cykliczne monitorowanie informacji o sprawach naukowych (np. konferencjach, projektach badawczych i dydaktycznych, publikacjach). Informacje dotyczące spraw studenckich zamieszcza i uaktualnia na stronie Wydziału - kierownik dziekanatu zaś na stronie głównej kierownicy działów związanych ze sprawami studentów. Nadzór merytoryczny nad stroną Wydziału sprawuje Dziekan Wydziału.

Formą publicznego dostępu do informacji są portale społecznościowe. Na Facebooku istnieje strona, która dociera zarówno do aktualnych, jak i przyszłych studentów.

Studenci i pracownicy korzystają także z dedykowanego portalu dla pracowników Uczelni, gdzie znajduje się wyszukiwarka pracowników wraz z podstawową charakterystyką wykładowcy i informacje o terminach konsultacji i komunikaty (<https://ludzie.uni.lodz.pl>).

Studenci Wydziału mają dostęp do elektronicznej informacji (Wirtualna Uczelnia oraz strona internetowa) w zakresie oferty kształcenia, wykładów do wyboru, specjalności, seminariów, zasad zaliczania i sesji egzaminacyjnej, elektronicznych baz danych czasopism oraz pomocy materialnej i socjalnej. Pieczę nad prawidłowym funkcjonowaniem systemów informatycznych sprawuje jednostka ogólnouczelniana – Uniwersyteckie Centrum Informatyczne.

Ocenę publicznego dostępu do informacji prowadzi Dziekan Wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania określił i wdrożył zasady (procedury) projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Prowadzi na kierunku *finanse i rachunkowość* monitorowanie i okresowe (semestralne) przeglądy programów kształcenia z udziałem interesariuszy wewnętrznych (studentów i nauczycieli akademickich) i zewnętrznych. Systematyczna analiza tego procesu oraz systematyczna ocena osiągania przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzi do podejmowania działań doskonalących jakość kształcenia na ocenianym kierunku, również z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy.

Zapewnia również pełny publiczny dostęp do pełnych i aktualnych informacji o programach kształcenia oraz bieżącej realizacji procesu kształcenia, tj. zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach dotyczących toku studiów dla wszystkich grup interesariuszy. Zapewnia również dostęp do warunków rekrutacji dla kandydatów na studia. Strona internetowa zawiera wszystkie niezbędne informacje takie jak m.in.: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Wskazane jest uzupełnienie w stosowanych dotychczas procedurach sposobu badania skuteczności procedur postępowania związanych z monitorowaniem oraz okresowym przeglądem programów kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Do minimum kadrowego ocenianego kierunku zgłoszono 4 samodzielnych nauczycieli akademickich i 9 doktorów. W grupie samodzielnych nauczycieli akademickich 1 osoba ma dorobek naukowy z dyscypliny finanse, 1 z dyscypliny ekonomia, a 2 z dyscypliny nauki o zarządzaniu, Wśród doktorów każdy ma dorobek naukowy z finansów, lecz 6 osób łączy go z dorobkiem z nauk o zarządzaniu. Wszyscy spełniają warunki zaliczenia do minimum kadrowego kierunku finanse i rachunkowość o profilu ogólnoakademickim. Wymóg minimum kadrowego został więc spełniony. Relacja liczby nauczycieli akademickich z minimum kadrowego do liczny studentów wynosi 1:30, jest więc właściwa. 7 osób z minimum kadrowego ma doświadczenie zawodowe spoza uczelni, odpowiednie ze względu na efekty kształcenia i treści programowe kierunku.

Poza minimum kadrowym zajęcia na kierunku finanse i rachunkowość prowadzi 3 samodzielnych nauczycieli akademickich (z dorobkiem z finansów i nauk o zarządzaniu), 20 doktorów (ich dyscypliny naukowe to: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse, politologia, matematyka, filozofia, prawo, socjologia i pedagogika) i 16 magistrów (ekonomii, finansów i rachunkowości, zarządzania, matematyki, prawa, pedagogiki, politologii i geografii). 20 osób w tej grupie ma doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią odpowiednie ze względu na program tego kierunku studiów.

Każdy z prowadzących zajęcia ma już doświadczenie dydaktyczne, a wielu odbyło szkolenia w tym zakresie. Hospitacje potwierdziły dobre przygotowanie dydaktyczne, oprócz przygotowania tradycyjnego w jednym wypadku dotyczyło to wykorzystania pakietu informatycznego.

4.2.

Opisany zespół nauczycieli akademickich i możliwość korzystania z kadr innych wydziałów Uniwersytetu pozwalają dobrze zaplanować obsadę zajęć dydaktycznych. W zdecydowanej większości przypadków jest ona oparta na zgodności treści programowych z dorobkiem naukowym prowadzącego, a także, gdy są to zajęcia kształcące umiejętności praktyczne, z jego doświadczeniem zawodowym. Są jednak wyjątki, np. wykład ze statystyki opisowej prowadzi profesor nauk ekonomicznych, który nie przedstawił publikacji związanych ze statystyką – przedstawił typowe dla nauk o zarządzaniu i finansowe, wykład z ekonometrii prowadzi profesor nauk ekonomicznych z dorobkiem z nauk o zarządzaniu i z ekonomii, ale nie przedstawił publikacji związanych z ekonometrią.

4.3.

Polityka kadrowa jest zorientowana na budowanie dobrego zespołu naukowo-dydaktycznego z wykorzystaniem możliwości pozyskiwania z zewnątrz osób z odpowiednim dorobkiem naukowym oraz doświadczeniem zawodowym, ale jeszcze bardziej na rozwój wewnętrzny, czyli wspomaganie rozwoju naukowego osób już zatrudnionych. To

wspomaganie ma typowe formy, a więc jest to opieka naukowa ze strony osób z odpowiednim dorobkiem, możliwość publikacji w wydawnictwach własnych, finansowania publikacji i udziałów w konferencjach naukowych na zewnątrz, korzystania z urlopów naukowych i z bogatej infrastruktury Uniwersytetu. Kadra akademicka podlega kompleksowym (uwzględniającym osiągnięcia naukowe, dydaktyczno-wychowawcze i organizacyjne) ocenom okresowym zgodnie z ustawową częstotliwością. Sprawozdania z działalności naukowej składane są corocznie. Dostrzegalne jest dążenie do pełnego wykorzystania kadr własnych, a to czasem powoduje niewłaściwą obsadę zajęć dydaktycznych.

Studenci mają możliwość oceny nauczycieli akademickich po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Ocena prowadzona jest w formie ankiety dostępnej online poprzez platformę Wirtualna Uczelnia. Ankiety oceniające prowadzącego i zajęcia są anonimowe i przeprowadzane oddzielnie dla przedmiotów oraz rodzajów zajęć. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci przyznali, że nie zawsze wypełniają ankiety, ponieważ obawiają się o anonimowość. W ankietach znajdują się pytania dotyczące określenia wymagań przez prowadzącego zajęcia, jego postawy wobec studentów, prowadzenia zajęć zgodnie z kartą przedmiotu, przedstawienia i wyjaśnienia karty przedmiotu, przystępności w przekazywaniu treści kształcenia, punktualności i terminowości, sposobu prowadzenia zajęć, a także wykorzystywania infrastruktury i środków dydaktycznych do prowadzonych zajęć. Wyniki ankiet są analizowane przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zawarte w ankietach uwagi studentów są przekazywane ocenianym nauczycielom akademickim. W przypadku negatywnych wyników danego nauczyciela akademickiego Władze Wydziału przeprowadzają rozmowę mającą na celu poprawę jakości wykonywanych przez niego obowiązków dydaktycznych. Zagregowane wyniki ankiet są dostępne online na stronie internetowej Wydziału. Ocena nauczycieli akademickich przez studentów stanowi jedno z kryteriów okresowych ocen nauczycieli akademickich.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Minimum kadrowe kierunku jest spełnione. Zajęcia dydaktyczne prowadzi liczny i dobrze przygotowany zespół innych nauczycieli akademickich. Zdarzają się przypadki niewłaściwej obsady zajęć dydaktycznych, a zwłaszcza powierzania wykładów osobom, których badania naukowe nie wiążą się z treściami programowymi tych zajęć. Polityka kadrowa jest celowa, spójna i dość skuteczna.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

Należy dbać o to, by zajęcia dydaktyczne, a zwłaszcza wykłady, były powierzane wyłącznie osobom o dorobku naukowym zgodnym z ich treściami programowymi.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współdziałanie z interesariuszami zewnętrznymi realizuje się poprzez różnorodne formy, na przykład: udział przedstawicieli podmiotów gospodarczych w pracach nad opisem efektów kształcenia dla kierunku oraz dla poszczególnych przedmiotów/modułów, udział lub współdziałanie pracodawców w prowadzeniu przedmiotów, warsztatów, wystaw i konferencji organizowanych na Wydziale oraz realizację praktyk zawodowych dla studentów.

Plany studiów są konsultowane z szeroką listą podmiotów społeczno-gospodarczych, a wśród nich są to następujący interesariusze zewnętrzni: Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Oddział Okręgowy w Kielcach, Starachowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii sp. z o.o. w Kielcach, Cech Rzemieślników i Przedsiębiorców Branży Budowlanej w Kielcach, Urząd Marszałkowski w Kielcach, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Kielcach, Urząd Skarbowy w Kielcach, Urząd Gminy Sitkówka-Nowiny, Bank Spółdzielczy w Kielcach, Centrum Kształcenia Pracowników Służb Społecznych w Skarżysku Kamiennej; Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne w Kielcach; Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego.

Pracownicy Wydziału współpracują z samorządem terytorialnym oraz przedsiębiorcami, gdzie np. są ekspertami dla Konfederacji Lewiatan. Uczestniczyli w opracowaniu regionalnych strategii rozwoju, wspierają swoją wiedzą jako eksperci różnego typu przedsięwzięcia regionalne. Najważniejsze informacje dotyczące tego obszaru znajdują się w charakterystyce kadry prowadzącej zajęcia na tym kierunku.

Zespół Oceniający PKA spotkał się z przedstawicielami partnerów biznesowych kierunku *zarządzanie* oraz *finanse i rachunkowość*. Dyskutowano o formach współpracy dotyczących oceny programów studiów, realizacji praktyk i staży zawodowych dla studentów, a także prowadzenia warsztatów, pokazów czy współudział w organizacji szkoleń czy konferencji naukowych. Należy podkreślić duże zaangażowanie firm we współpracę z Wydziałem Prawa, Administracji i Zarządzania.

Na Wydziale brak jest sformalizowanego ciała zbierającego partnerów biznesowych z regionu i kraju. Wskazane byłoby powołanie do życia, na wzór innych uczelni, Rady Partnerów Biznesu czy Rady Interesariuszy. Od strony formalnej Rada mogłaby wspomóc Wydział, przedstawiając rekomendacje dotyczące nauczania na poszczególnych kierunkach studiów, a także włączyć wiedzę z praktyki gospodarczej do programu studiów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W celu organizacji współpracy z jednostkami otoczenia biznesowego i instytucjonalnego można rozważyć propozycję powołania Wydziałowej Rady Partnerów Biznesu (Rady Interesariuszy), która wspomagałaby Wydział w przygotowaniu i opiniowaniu rekomendacji dotyczące nauczania na różnych kierunkach studiów, a także włączania wiedzy z praktyki gospodarczej do programu studiów. Aktualnie realizowana współpraca z podmiotami zewnętrznymi wspiera: organizowanie konferencji naukowych, otwartych seminariów, praktyk i staży studenckich, dni przedsiębiorstw, warsztatów i szkoleń.

Dobre praktyki

brak

Zalecenia

Powołanie Wydziałowej Rady Partnerów Biznesu (Radę Interesariuszy) w celu stworzenia stałych form współpracy.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Studenci kierunku *Finanse i rachunkowość* nie mają możliwości studiowania całego kierunku w języku angielskim. Taką możliwość nie proponuje Wydział nawet studentom zagranicznym. Natomiast wykładowcy są zobowiązani by część swoich wykładów prowadzili w języku angielskim. Od roku akademickiego 2017-2018 studenci mają obowiązek uczestniczenia w 15 godzinach wykładów w językach obcych. Wybór konkretnego wykładu

należy do studenta. W językach obcych mają *studenci studiów stacjonarnych* do dyspozycji następujące przedmioty:

- Rynki finansowe, 15 godz. wykładów i 5 godz. ćwiczeń
- Finanse przedsiębiorstw, 15 godz. Wykładów i 30 godz. Ćwiczeń
- Mikroekonomia, 30 godz. wykładów
- Ubezpieczenia w działalności gospodarczej, 15 godz. wykładów

Studenci studiów niestacjonarnych mogą wybierać spośród identycznych przedmiotów, ale mają do dyspozycji mniejszą liczbę godzin:

- Rynki finansowe, 6 godz. wykładów i 5 godz. ćwiczeń
- Finanse przedsiębiorstw, 5 godz. wykładów i 5 godz. ćwiczeń
- Mikroekonomia, 15 godz. wykładów
- Ubezpieczenia w działalności gospodarczej, 6 godz. wykładów.

Do wglądu przedstawiono również oświadczenia wykładowców (własnych pracowników Instytutu), w których deklarują gotowość zrealizowania podanej liczby godzin zajęć w języku obcym. Kadra Instytutu przygotowana jest również z przedmiotów ujętych w ofercie nauczania dla studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus+. Do dyspozycji kadry i studentów jest 10 czasopism z zakresu finansów i rachunkowości, z tego jeden kwartalnik finansowy Profit Journal jest czasopismem wielojęzycznym.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzili, że zajęcia są prowadzone w połowie w języku angielskim, a w połowie w języku polskim. Zaliczenie jest możliwe w dwóch językach. Na pytanie „Czy studenci mieli możliwość uczestniczenia w wykładach prowadzonych przez profesorów z zagranicznej uczelni“ przyznali, że słyszeli o możliwości uczestnictwa w tego typu wykładach, jednak nie brali w nich udziału.

Skala mobilności międzynarodowej studentów i nauczycieli akademickich jest niewielka. Kierunek *Finanse i Rachunkowość* prowadzony jest dopiero od 3 lat co ma wpływ na mobilność międzynarodową studentów tego kierunku. Aktualnie dla tego kierunku Uczelnia ma podpisaną jedną umowę bilateralną z Nisatasi Universitesi w Turcji. Jak dotąd nikt nie skorzystał z możliwości wyjazdu w ramach programu Erasmus +. Ze strony Rektoratu, Wydziału oraz Instytutu jest widoczne wsparcie. Na każdym z tych poziomów są powołani kordynatorzy. Biuro Wymiany Studentów i Doktorantów wydaje w każdym roku publikację „Relacje studentów UJK uczestniczących w programie Erasmus+”, w której studenci, którzy skorzystali z wymiany międzynarodowej, dzielą się swoimi doświadczeniami. W 11 stronicowej zakładce regionalnego czasopisma Echo Dnia Uczelnia opublikowała swoje bogate doświadczenia z działalności Erasmusa.

Studenci kierunku *Finanse i Rachunkowość* potwierdzili, że są informowani o możliwości wyjazdu na studia za granicę poprzez platformę Wirtualna Uczelnia, stronę internetową UJK, a także podczas spotkań dla osób zainteresowanych wyjazdem. Studenci szczerze tłumaczyli dlaczego nie biorą udziału w programie Erasmus+. Powodem jest niewystarczający poziom języka angielskiego oraz podejmowana w trakcie studiów praca zawodowa. Przeszkodą jest również słabo zróżnicowana oferta wyjazdów dla studentów kierunku Finanse i Rachunkowość (w ofercie są tylko 2 uczelnie zagraniczne).

Proces umiędzynarodowienia wspiera Międzynarodowy Projekt Integracyjny dla Studentów i Doktorantów pod nazwą Szkoła Otwartego Umysłu. Do koordynatorów należy również Wydział Prawa, Zarządzania i Administracji UJK. W projekt ten włączeni są studenci wizytowanego kierunku Finanse i Rachunkowość i kierunku Zarządzanie. Inauguracja projektu miała miejsce w 2008 r., na mocy podpisanej umowy przez UJK w Kielcach i Narodowy Uniwersytet im. Iwana Ogieńki w Kamieńcu Podolskim na Ukrainie. Później do projektu dołączyli: Akademia im. T. Szewczenki w Krzemieńcu (Ukraina), Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. W. Hnatiuka w Tarnopolu (Ukraina), Uniwersytet Państwowy im. Jarosława Mądrego w Nowgorodzie Wielkim (Rosja) oraz ATH w Bielsku Białej. W projekcie w różnych

latach uczestniczyli jeszcze studenci i doktoranci z 5 innych uniwersytetów ukraińskich, 6 rosyjskich i z 1 uniwersytetu w Czechach. Do tej pory odbyło się 18 takich spotkań. Odbywają się one dwa razy do roku (w maju na Ukrainie, we wrześniu w Polsce) i trwają od 5-7 dni. W każdym takim spotkaniu bierze udział od 30 do 45 uczestników, wraz z opiekunami naukowymi. Językami spotkania są: polski, ukraiński, rosyjski i czeski. W trakcie każdego spotkania odbywają się warsztaty metodologiczne prowadzone przez naukowców, interdyscyplinarna konferencja w trybie panelu dyskusyjnego i wiele innych kulturowo naukowych przedsięwzięć. Wyniki badań upowszechniane są w recenzowanym czasopiśmie Szkoła Otwartego Umysłu (w ukraińskim brzmieniu), wydawanym w Kamieńcu Podolskim lub w Tarnopolu na Ukrainie. Dotąd ukazało się 8 tomów.

Chlubą wizytowanego kierunku są cykliczne konferencje naukowe organizowane wspólnie z IZ, służące wymianie myśli w obszarze finansów i rachunkowości. W latach 2013-2016 zorganizowano łącznie 28 konferencji, na których była poruszana ta problematyka. 9 z nich miało charakter międzynarodowy. Na wyróżnienie zasługują zorganizowane przez WPAiZ następujące konferencje: II Międzynarodowa Konferencja Finansów i Rachunkowości. Praktyczne aspekty rachunkowości i finansów w działalności gospodarczej, zorganizowana w 2016 r. oraz Międzynarodowa Konferencja Finansów i Rachunkowości. 20 lat ustawy o rachunkowości stan i kierunki ewolucji rachunkowości i finansów, zorganizowana w 2015 r.

W Instytucie wydawany jest periodyk naukowy *Studia i Materiały „Miscellanea Oeconomicae”*, ISSN 2081-2345. Czasopismo w 2015 r. w ramach ocenie czasopism naukowych otrzymało 9 punktów (lista czasopism punktowanych B). Jest czasopismem o charakterze międzynarodowym, można w nim publikować w 4 językach (polskim, angielskim, francuskim, rosyjskim).

Na kierunku *Finanse i Rachunkowość* był realizowany (zakończony w listopadzie 2015 r.) międzynarodowy projekt Ekonomiczna i technologiczna analiza wymiennych źródeł energii. Projekt był prowadzony w imieniu European Business Club Association e. V., Schloss Oedheim Niemcy.

W ramach wizytowanego kierunku *Finanse i Rachunkowość* jest realizowana indywidualna współpraca naukowa wykładowców z trzema uczelniami w Czechach. W latach 2016-2017 pracownicy opublikowali 6 artykułów w językach obcych (w czasopismach krajowych) i 4 artykuły w czasopismach zagranicznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Władze Uczelni, Wydziału oraz Instytutu wspierają dążenia do umiędzynarodowienia. Na wszystkich szczeblach są powołani koordynatorzy. Jest możliwość korzystania z doświadczeń innych jednostek Uniwersytetu. Mocną stroną jest również gotowość kadry do prowadzenia zajęć w języku angielskim oraz jej merytoryczne przygotowanie. Słabą stroną jest minimum podpisanych umów międzynarodowych co wyklucza wybór odpowiedniej uczelni zagranicznej do realizacji wyjazdu w ramach programu Erasmus+. Również podnoszony przez studentów niski poziom znajomości języka angielskiego jest słabym ogniwem w procesie umiędzynarodowienia. Wprowadzony obowiązek uczestniczenia w 15 godz. wykładów anglojęzycznych jest rozwiązaniem idącym w dobrym kierunku, ale niewystarczającym.

Dobre praktyki

Projekt Integracyjny dla Studentów i Doktorantów pod nazwą Szkoła Otwartego Umysłu, który realizowany jest od lat i integruje studentów wielu krajów.

Zalecenia

1. Zadbaj o wyższy poziom znajomości języka angielskiego.

2. Umożliwić studentom wybór odpowiedniej uczelni (do odbycia części studiów na uczelni zagranicznej) poprzez podpisanie większej liczby umów.
3. Stworzyć zachęcające warunki do wyjazdów lub bardziej intensywnej współpracy międzynarodowej kadry.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Uniwersytet Jana Kochanowskiego posiada duży, nowoczesny i ciągle rozbudowywany kampus. Zajęcia na ocenianym kierunku są organizowane w większości w budynku Instytutu Zarządzania. W tym budynku jest duża sala audytoryjna (na 300 miejsc), 11 sal ćwiczeniowych i seminaryjnych (od około 30 do około 100 miejsc) i 3 pracownie komputerowe. Ponadto wykorzystuje się budynek Centrum Przedsiębiorczości i Biznesu, w którym jest 5 sal audytoryjnych i 2 pracownie komputerowe. Zajęcia z języków obcych odbywają się w budynku Studium Języków Obcych, gdzie są odpowiednio wyposażone pracownie. Budynki są dobrze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Łącznie wspomniane pomieszczenia mieszczą ponad 1600 studentów, lecz są wykorzystywane przez studentów innych kierunków. Nie ma jednak problemów z lokowaniem zajęć ocenianego kierunku. W salach są projektory multimedialne, ekrany, rolety lub żaluzje na oknach, tablice, na których pisze się kredą. W niektórych małych salach stoliki są ustawione zbyt ciasno.

Pracownie komputerowe są wyposażone w dobry sprzęt, choć obecnie jest przygotowywana wymiana na lepszy ze względu na nieprzystosowanie starego do zainstalowania niektórych pakietów dla innych kierunków. Zainstalowano w nich kilka pakietów oprogramowania finansowo-księgowego, jest także oprogramowanie statystyczne. Takie oprogramowanie jest odpowiednie dla ocenianego kierunku, choć (jak wynika z kart przedmiotów) jest w niewielkim stopniu wykorzystywane na tym kierunku.

Budynki, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne są w pełni przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu. Dla osób z niepełnosprawnościami narządu wzroku budynek Centrum Języków Obcych oraz Biblioteka Uniwersytecka zostały wyposażone w system udźwiękowienia przestrzeni. Na drzwiach sal dydaktycznych oraz innych strategicznych pomieszczeń (np. pokoje dziekanatów, instytutów, pracownie) zostały rozmieszczone płytki/etykiety dźwiękowzbudalne RFID. Zawierają one elementy wzbudzające impuls odtwarzający nagrane w specjalnym pilocie informacje w formie dźwiękowej, ułatwiające orientację przestrzenną osób z głębokim uszkodzeniem wzroku.

7.2.

Uniwersytet posiada dużą i nowoczesną bibliotekę zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie budynków, w których odbywają się zajęcia ocenianego kierunku. W bibliotece są czytelnie, lecz brak pomieszczeń „cichej pracy”. Zbiory to blisko 500 tys. vol. druków zwartych, w tym co najmniej 10 tys. związanych z ocenianym kierunkiem, około 70 tys. wydawnictw ciągłych, w tym czasopisma i prace naukowe wielu uczelni. Prenumeruje się 548 czasopism polskojęzycznych i 34 zagraniczne. Jest zatem dobry dostęp do literatury podręcznikowej, naukowej, czasopism specjalistycznych, a także licznych baz elektronicznych. Przegląd zasobów w części z wolnym dostępem wskazuje na dobre zbiory podręczników wykorzystywanych na kierunku, choć podręczników niektórych autorów uznanych w skali

światowej tam nie znaleziono. Sprawdzenie w katalogu dostępności podręczników wybranych spośród podstawowych wymienionych w sylabusach nie wykazało braków. Są więc podstawy, by sądzić, że studenci mają dobry dostęp do literatury podręcznikowej, ale także do naukowej. To dobre podstawy osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Organizacja pracy biblioteki nie jest zadowalająca. Biblioteka nie jest czynna w niedziele, choć zalecano to już przy wizytacji na innych kierunkach na Wydziale PAiZ, w soboty jest czynna tylko do 14.00, w bieżącym roku nie będzie czynna w soboty w lipcu i we wrześniu, mimo, że w tych miesiącach będą sesje egzaminacyjne (końcówka sesji podstawowej w lipcu, poprawkowa we wrześniu).

W opinii studentów niestacjonarnych obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym godziny pracy biblioteki nie są dostosowane do ich potrzeby. Studenci przyznali, że biblioteka powinna być czynna również w niedzielę.

7.3.

Infrastrukturę, w tym zbiory biblioteki, systematycznie, w miarę możliwości dostosowuje się do zmieniających się potrzeb. Raz do roku dziekan zbiera od nauczycieli akademickich odpowiednie zapotrzebowania i stara się doprowadzić do ich realizacji. Ten system działa, jeśli solidni i zdyscyplinowani są nauczyciele akademicy, bo nie ma w nim instrumentu lub osoby, która np. miałaby obowiązek porównywać kompleksowo zalecenia z sylabusów ze zbiorami biblioteki.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kierunek korzysta z dobrej infrastruktury materialnej i zasobów bibliotecznych. Niedoskonale zorganizowany jest natomiast system weryfikacji dostępności zalecanych podręczników czy wykorzystywania posiadanego oprogramowania. Biblioteka nie jest dostępna w niedziele i niewystarczająco dostępna w soboty.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

- Zaleca się umożliwienie studentom korzystania z biblioteki w niedzielę oraz wydłużenie godzin pracy biblioteki w sobotę.
- Zaleca się umożliwienie studentom oceny infrastruktury w sposób sformalizowany, na przykład poprzez wprowadzenie ankiety oceny infrastruktury.
- Porównywać zalecenia z sylabusów ze zbiorami biblioteki automatycznie lub wyznaczyć do tego osobę odpowiedzialną.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach wdrożony został system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej dla studentów. Wydział zapewnia studentom wsparcie dydaktyczne udzielane przez nauczycieli akademickich. Studenci kierunku finanse i rachunkowość mają możliwość odbywania konsultacji z

nauczycielami akademickimi podczas wyznaczonych dyżurów oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej. W Instytucie Zarządzania przyjęto zasadę, iż jeden dzień w tygodniu jest wolny od zajęć programowych i przeznaczony na konsultacje (piątek), jednakże nie wszystkie konsultacje odbywają się w tym dniu. Terminy konsultacji są dostępne dla studentów online. Niektórzy nauczyciele akademicy umożliwiają również konsultacje telefoniczne, co w opinii studentów jest dobrym rozwiązaniem. Studenci studiów niestacjonarnych obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznali, że zdarzają się przypadki gdzie konsultacje odbywają się tylko w dni robocze, co stanowi duże utrudnienie dla osób aktywnych zawodowo. Studenci mają dostęp do dodatkowych materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych. Nauczyciele akademicy udostępniają studentom materiały za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz poprzez platformę Wirtualna Uczelnia. Osoby obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym wyraziły pozytywne opinie dotyczące wsparcia dydaktycznego udzielanego przez nauczycieli akademickich. Niezbędne informacje o przedmiotach znajdują się w kartach przedmiotów, które zawierają formy, sposoby i metody prowadzenia zajęć, cele przedmiotu, treści programowe, efekty kształcenia, kryteria oceny osiągniętych efektów kształcenia oraz metody oceny. Nauczyciele akademicy prezentują ich treść podczas pierwszych zajęć, są one również dostępne online. Na kierunku finanse i rachunkowość kryteria oceniania w opinii studentów są zrozumiałe i przejrzyste. Studenci są zadowoleni z podejścia nauczycieli akademickich do zajęć oraz z obowiązującego sposobu oceniania. Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania opiekę dydaktyczną sprawuje również Prodziekan ds. studenckich. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci bardzo pozytywnie ocenili osobę pełniącą tą funkcję, pokreślili, że otrzymują rzeczywiste wsparcia, a każdy ich problem jest efektywnie rozwiązywany. Wszystkich niezbędnych informacji w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym udziela studentom dziekanat. W opinii studentów osoby pracujące w dziekanacie mają odpowiedni zakres wiedzy związanej z procesem kształcenia oraz efektywnie rozwiązują wszystkie ich problemy związane z tokiem studiów. Godziny pracy dziekanatu dostosowane są do potrzeb studentów studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych kierunku finanse i rachunkowość. Osoby obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym wyraziły pozytywną opinię dotyczącą pracowników dziekanatu oraz ich dostępności. Studenci przyznali jednak, że zdarzają się przypadki długich kolejek do dziekanatu. Władze Wydziału podejmują działania mające na celu rozwiązanie tego problemu, poprzez wydłużanie godzin pracy w okresach, kiedy duża liczba studentów korzysta ze wsparcia dziekanatu. Dodatkowo każda grupa posiada swojego starostę, który pełni funkcję pośrednika w kontakcie pomiędzy dziekanatem, Władzami Wydziału i studentami. Ponadto każdy kierunek, rok oraz tryb studiów ma wyznaczonego opiekuna, który odbywa systematyczne spotkania ze studentami oraz współpracuje ze starostami grup. Celem spotkań jest przekazywanie informacji oraz identyfikacja potrzeb i problemów studentów. Studenci mogą zgłaszać ewentualne sprawy i problemy za pośrednictwem opiekuna kierunku, osobiście w dziekanacie, a także do Prodziekana ds. studenckich, w ich opinii taki system jest efektywny i odpowiada ich potrzebom.

Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach studenci osiągający bardzo dobre wyniki w nauce mogą studiować według indywidualnego programu kształcenia, który zawiera efekty kształcenia gwarantujące uzyskanie kwalifikacji zgodnie z kierunkiem studiów i uwzględnia indywidualne zainteresowania studenta. Decyzję w sprawie zasad i trybu odbywania studiów według indywidualnego programu kształcenia podejmuje dziekan, na wniosek jednostki prowadzącej kierunek studiów, biorąc pod uwagę udział studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych oraz możliwość zagwarantowania mu opiekuna spośród nauczycieli akademickich.

W ramach wsparcia materialnego studenci mogą wnioskować o przyznanie wszystkich świadczeń wskazanych w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przyznawaniem

stypendiów zajmują się komisja stypendialna, w której znajdują się przedstawiciele studentów. Wszystkich niezbędnych informacji związanych z pomocą materialną udzielają pracownicy dziekanatu socjalnego. Dyżury są dostosowane do potrzeb studentów. Osoby obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym pozytywnie zaopiniowały system przyznawania pomocy materialnej i dostępność osób odpowiedzialnych za proces przyznawania stypendiów. System pomocy materialnej oferowany studentom jest racjonalny i przejrzysty oraz nie występują opóźnienia w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego kierunku. Podczas spotkania z zespołem oceniającym studenci przyznali, że system stypendialny jest dla nich motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce.

Wydział wspiera studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy. Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonuje Akademickie Biuro Karier, które zajmuje się gromadzeniem ofert pracy i praktyk, doradztwem zawodowym oraz organizowaniem dodatkowych warsztatów i szkoleń dla studentów. Harmonogram warsztatów na cały rok akademicki jest dostępny online na stronie internetowej uczelni. Pracownicy Biura podchodzą do każdego studenta indywidualnie i dopasowują rodzaj wsparcia do jego potrzeb i możliwości. Biuro umożliwia studentom udział w spotkaniu z coachem kariery, podczas którego mogą oni przystąpić do symulowanej rozmowy rekrutacyjnej. Studenci zainteresowani założeniem własnego biznesu mogą skorzystać ze wsparcia doradcy ds. przedsiębiorczości, do którego zadań należy pomoc w stworzeniu biznesplanu, wskazanie wad i zalet planowanego przedsięwzięcia, a także prezentacja instytucji wspierających przedsiębiorczość oraz możliwości pozyskiwania funduszy na podjęcie działalności gospodarczej. Akademickie Biuro Karier UJK prowadzi również projekt *Kawiarenki biznesowe*, w ramach którego studenci mogą poznać obecną sytuację na rynku pracy, "model" idealnego kandydata oraz wiele innych aspektów pracy z punktu widzenia pracodawcy. W ramach wydarzenia uczestnicy mają możliwość poznania lokalnych przedsiębiorców, nawiązania dialogu i zaprezentowanie im swojego potencjału. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym stwierdzili, że proces organizacji praktyk działa prawidłowo.

Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, do którego zadań należy pomoc studentom w rozwiązywaniu problemów z funkcjonowaniem na uczelni związanych z niepełnosprawnością, udzielanie informacji o możliwościach wsparcia finansowego, organizacja szkoleń, warsztatów oraz seminariów dla studentów w zakresie wyrównywania szans w studiowaniu, a także współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi uczelni na rzecz pełnej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania osobami odpowiedzialnymi za wsparcie studentów z niepełnosprawnościami są opiekunowie poszczególnych roczników. Na kierunku finanse i rachunkowość studiuje obecnie 8 osób z niepełnosprawnością. Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na indywidualny tryb i warunki odbywania zajęć, z uwzględnieniem dodatkowych zajęć i konsultacji, zwiększenie dopuszczalnej absencji, zmianę formy sprawdzania wiedzy, adaptację elektroniczną materiałów dydaktycznych, indywidualne warunki korzystania z biblioteki, wybór alternatywnych form zajęć z wychowania fizycznego, włączanie do udziału w zajęciach osób trzecich, m.in. tłumacza języka migowego, stenotypisty, asystenta laboratoryjnego pomagającego studentom z niesprawnością rąk, a także pozwolenie na zastosowanie dodatkowych urządzeń technicznych umożliwiających pełen udział w zajęciach oraz korzystanie z urządzeń audiowizualnych pozwalających na rejestrację zajęć dydaktycznych. Zgodnie z regulaminem pomocy materialnej studenci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. Dla studentów z niepełnosprawnością narządu wzroku BON organizuje nieodpłatnie trening

orientacji przestrzennej. Na UJK funkcjonuje również Punkt Interwencji Kryzysowej, którego celem jest udzielanie wszechstronnej pomocy dla studentów, którzy znaleźli się w trudnej życiowej sytuacji lub z innych powodów potrzebują pomocy oraz konsultacji specjalistów. W Punkcie dyżury pełnią lekarze różnych specjalności: psychiatra, pedagog, doradca HIV/AIDS, kardiolog, neurochirurg-onkolog, specjalista chorób zakaźnych, internista, pielęgniarka, fizjoterapeuta, a także psycholog. Studenci mogą korzystać ze wsparcia specjalistów nieodpłatnie. Dodatkowo na stronie internetowej uczelni znajdują się wskazówki dla studentów i pracowników dotyczące postępowania z osobami z różnymi typami niepełnosprawności.

Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania funkcjonuje 7 kół naukowych, do których przynależność uzależniona jest wyłącznie od zainteresowań studenta. Wydział zapewnia członkom kół naukowych wsparcie finansowe i merytoryczne. Studenci kierunku finanse i rachunkowość działają w Studenckim Kole Naukowym LIDER oraz Studenckim Kole Naukowym Progres. Koła naukowe realizują projekty mające na celu nawiązanie współpracy ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, konferencje naukowe oraz akcje charytatywne. Efektem ich działań jest możliwość zdobywania i pogłębiania wiedzy, zarówno członków kół jak i studentów kierunku finanse i rachunkowość. Podczas spotkania z zespołem oceniającym członkowie kół naukowych pozytywnie zaopiniowali wsparcie merytoryczne oraz finansowe zapewniane przez Wydział. W ramach rozwoju naukowego studenci kierunku finanse i rachunkowość mogą uzyskać Diamentowy Grant. Dodatkowo najlepsi studenci mają możliwość zatrudnienia na uczelni na stanowisku naukowo-dydaktycznym. Wizytowany kierunek funkcjonuje od 3 lat, z tego powodu jeszcze żaden student nie został zatrudniony na uczelni na stanowisku naukowo-dydaktycznym

Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach funkcjonuje Wydziałowy Samorząd Studentów, który realizuje projekty o charakterze integracyjnym, akcje charytatywne, a także uczestniczy w działaniach organów kolegialny Wydziału. Przedstawiciele Samorządu obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznali, że mają zapewnione odpowiednie wsparcie ze strony uczelni. Mogą oni korzystać z infrastruktury Uniwersytetu, mają zapewnione biuro oraz środki finansowe na działalność. Z inicjatywy Samorządu Studentów w dniu 23 stycznia 2014 r. Uchwałą Rady Wydziału nr 10/2014 zatwierdzono Regulamin przyznawania nagrody Dziekana za wyróżniającą studencką działalność organizacyjną, społeczną i naukową w danym roku akademickim, która ma zachęcić studentów do rozwijania postaw społecznych, pasji i zainteresowań. Studenci kierunku finanse i rachunkowość mają również możliwości rozwijania swoich zainteresowań pozanaukowych. Na uczelni działa AIESEC, Akademicki Związek Sportowy, Klub Studencki WSPAK oraz gazeta studencka.

W ramach wspierania mobilności krajowej studentów Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach uczestniczy w programie MOST. W ramach programu studenci mogą skorzystać z możliwości spędzenia jednego lub dwóch semestrów studiów w jednej z partnerskich uczelni w Polsce. W ostatnich 3 latach w programie nie uczestniczył żaden student kierunku finanse i rachunkowość.

8.2.

Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego oraz administracyjnego dla studentów jest systematycznie badana oraz w miarę możliwości zasobowych i finansowych Wydziału udoskonalana. Wsparcie dydaktyczne jest przez studentów oceniane w ramach *ankiety oceniającej prowadzącego i zajęcia*, która zawiera pytania dotyczące postawy nauczycieli akademickich wobec studentów oraz wykorzystywanych środków dydaktycznych. Skuteczność systemu wsparcia administracyjnego jest badana w ramach *ankiety oceny pracowników administracyjnych*. Badanie przeprowadzane jest raz w roku, w trakcie semestru zimowego. Ocenie w ramach Wydziału podlegają zarówno pracownicy administracyjni Instytutu, jak i

pracownicy dziekanatu. Studenci oceniają obsługę w zakresie planowania zajęć, spraw socjalno-bytowych oraz spraw związanych z tokiem studiów. Wyniki ankiet dostępne są dla studentów online na stronie internetowej Wydziału. Studenci mogą również zgłaszać ewentualne uwagi dotyczące wsparcia dydaktycznego oraz obsługi administracyjnej do Władz Wydziału. Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach w sposób systemowy i sformalizowany bada również problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami. W ramach Kwestionariusza rejestracyjnego dla osób ubiegających się o pomoc Biura ds. Osób Niepełnosprawnych UJK, studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość wskazania trudności w studiowaniu oraz wyrażenia opinii dotyczącej oczekiwanego wsparcia. Uczelnia na bieżąco reaguje na sugestie studentów i dostosowuje metody wsparcia do indywidualnych potrzeb danego studenta.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System opieki dydaktycznej i materialnej jest dostosowany do potrzeb studentów Wydziału Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Studenci mogą liczyć na wsparcie dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich. Osoby studiujące na studiach niestacjonarnych obecne na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznały, że zdarzają się przypadki prowadzenia konsultacji tylko w dni robocze, co stanowi duże utrudnienie dla studentów aktywnych zawodowo. Niezbędne wsparcie związane z tokiem studiów studenci otrzymują od pracowników dziekanatu oraz Prodziekana ds. studenckich. Studenci osiągający bardzo dobre wyniki w nauce mogą studiować według indywidualnego programu kształcenia. Na uczelni funkcjonuje efektywny system pomocy materialnej, który w opinii studentów jest motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce. Na UJK w Kielcach funkcjonuje Akademickie Biuro Karier, które zajmuje się gromadzeniem ofert pracy i praktyk dla studentów, doradztwem zawodowym oraz organizowaniem dodatkowych warsztatów i szkoleń dla studentów. Pracownicy Biura podchodzą do każdego studenta indywidualnie i dopasowują ofertę rodzaju wsparcia do jego potrzeb i możliwości. Studenci kierunku finanse i rachunkowość uczestniczą w obowiązkowych praktykach zawodowych. W ich opinii proces organizacji praktyk działa poprawnie. Jednostka efektywnie wspiera studentów z niepełnosprawnościami w sferze dydaktycznej, materialnej oraz socjalno-bytowej. Osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcie Biura ds. Osób Niepełnosprawnych oraz opiekunów poszczególnych roczników. Na UJK funkcjonuje również Punkt Interwencji Kryzysowej, którego celem jest udzielanie wszechstronnej pomocy dla studentów, którzy potrzebują konsultacji specjalistów. Na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania funkcjonują koła naukowe, ich członkowie mają zapewnione wsparcie finansowe i merytoryczne. W ramach rozwoju naukowego studenci kierunku finanse i rachunkowość mogą uzyskać Diamentowy Grant. Dodatkowo najlepsi studenci mają możliwość zatrudnienia na uczelni na stanowisku naukowo-dydaktycznym. Władze Wydziału wspierają Wydziałowy Samorząd Studentów, który realizuje projekty o charakterze integracyjnym, akcje charytatywne, a także uczestniczy w działaniach organów kolegiatny Wydziału. W ramach wspierania mobilności krajowej studentów Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach uczestniczy w programie MOST. Skuteczność systemu wsparcia dydaktycznego oraz administracyjnego jest systematycznie badana w ramach *ankiety oceniającej prowadzącego i zajęcia oraz ankiety oceny pracowników administracyjnych*.

Dobre praktyki

Na UJK funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej, w którym dyżury pełnią lekarze różnych specjalności: psychiatra, pedagog, doradca HIV/AIDS, kardiolog, neurochirurg-onkolog, specjalista chorób zakaźnych, internista, pielęgniarka, fizjoterapeuta, a także psycholog. Studenci mogą korzystać ze wsparcia specjalistów nieodpłatnie.

Zalecenia

- Zaleca się podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie przypadków konsultacji dla studentów niestacjonarnych, które odbywają się w dni robocze.
- Zaleca się podjęcie działań mających na celu zachęcenie studentów kierunku finanse i rachunkowość do uczestnictwa w Programie MOST poprzez na przykład zintensyfikowanie działań promocyjnych.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Kierunek *finanse i rachunkowość* jest oceniany przez PKA po raz pierwszy.